

ISSN 0351-3181

Нова

127

ДУМКА

видавця Союз Русинох и Українцох Републики Хорватскей
видавця Союз русинів і українців Республіки Хорватія
Izdavač: Savez Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske

3/2004

Почитовани читателю !

Од того числа "Новой Думки" мам чесц, але и велику одвичательносц, буц редактор. Нашол сом сотрудникох котри би мали, зоз рижнородносцу своїх предкладах и темох о хторих буду писац, придобиц вашу увагу. Жадам змисти "Новой Думки" приближиц шицким возростом читательох, а чи ше ми то поспиши повеце ви сами, дороги читателю.

Наздавам ше же ми пребачице на початничких гришкох хтори, з вашу добронамирну критику по-пробуем виправиц уж у шлїдуючим чишлє.

Зоз жаданьом же би наша "Нова Думка" була ище квалитетнейша и рижнороднейша – часописом за шицких нас, поволуем вас на сотрудничство. Своєю роботи котри жадаце обявиц можеце послац на адресу:

Союз Русиных и Украинцох РФ (за Нову Думку)
Ради Европи 93, 32000 Вуковар
лебо на e-mail: novadumka@net.hr

Владо Тимко
редактор

Štovani čitatelji !

Od ovog broja imam čast, ali i veliku odgovornost biti urednik "Nove Dumke". Okupio sam suradnike koji bi, raznolikošću svojih prijedloga i tema o kojima pišu, trebali zaokupiti vašu pozornost. Želio sam Novu Dumku približiti svim dobrim skupinama, a jesam li u tome uspio, reći ćete vi, dragi čitatelji.

Vjerujem kako mi nećete puno zamjeriti na početničkim greškama, koje ću uz vašu dobronamjernu kritiku nastojati ispraviti već u slijedećem broju.

Sa željom kako bismo našu Novu Dumku učinili još kvalitetnijom i raznovrsnijom - časopisom za sve nas, pozivam vas na suradnju. Svoje radove koje želite objaviti možete poslati na adresu: Savez Rusina i Ukrajinaca RH (za Novu Dumku) Vijeća Europe 93 32000 Vukovar ili elektroničkom poštom na e-mail: novadumka@net.hr

Vlado Timko
urednik

Шановні читачі !

Від цього номеру маю честь, але й велику відповідальність бути редактором "Нової Думки". Я зібрав співпрацівників, які різноманітністю своїх пропозицій і тем, про які пишеться, намагатимуться привернути вашу увагу. Планував "Нову Думку" приблизити всім віковим категоріям, а чи мені це вдалося, скажете ви, дорогі читачі.

Надіюсь, що не будете дуже критикувати мене через початкові помилки і вірю, що дякуючи вашій доброзичливій критиці, виправлю їх вже в наступному номері.

Бажаю нашу "Нову Думку" створити ще якіснішою і різноманітнішою - часописом для всіх нас, тому закликаю Вас до співпраці. А свої роботи, які хочете, щоб ми надрукували, можете послати за адресою:

Союз русинів і українців РХ (для "Нової Думки")
Вул. Ради Європи 93
32000 Вуковар
або на e-mail: novadumka@net.hr
Владо Тимко
редактор

На насловним боку:

Єшень у парку "Крала Томислава" у Осеку

На останній сторінці:

Фольклорна група КПТ-а "Україна" із Славонського Броду

РЕДАКЦИЈА:

Владимир Тимко (редактор)
Агнетка Балатинац
Любица Гаргај
Оксана Мартињук
Гавријл Такач
Звонко Костелник

СОВИТ РЕДАКЦИЈИ: Славко Бурда (председатель), Владо Костелник, Єсенка Иванка Мишків, Яким Симунович, Ирина Матјевич, Марија Хома, Звонимир Ерделі.

ЛЕКТОРЕ: Марија Хома (руски јазик), Оксана Мартињук (українски јазик). Друковане помага Совит за национални меншини Републики Хорватскеј. На вимагане Сојузу Русиных и Украинцох Републики Хорватскеј з Ришеньом Министарства информованя Републики Хорватскеј од 15. јануара 1992. року (УЧ. 523-92-1), "Нова думка" уписана до евиденцији јавних виданьох под числом 1366.

РЕДАКЦИЈА:

Владимир Тимко (редактор)
Агнетка Балатинац
Любица Гаргај
Оксана Мартињук
Гавријл Такач
Звонко Костелник

РЕДАКЦИЈНА РАДА: Славко Бурда (голова), Владо Костелник, Єсенка Иванка Мишків, Яким Симунович, Ирина Матјевич, Марија Хома, Звонимир Ерделі.

ЛЕКТОРИ: Марија Хома (русинска мова), Оксана Мартињук (українска мова). Друкується за допомогою Ради з питань національних меншин Республіки Хорватія. За проханням Союзу русинів і українців Республіки Хорватія з Постановою Міністерства информуюваня Республіки Хорватія від 15. січня 1992. року (Но. 523-92-1), "Нову думку" вписано в реєстр публічних видань під номером 1366.

UREDNIŠTVO:

Vladimir Timko (urednik)
Ahnetka Balatinac
Ljubica Harhaj
Oksana Martinjuk
Gabrijel Takač
Zvonko Kostelnik

SAVJET UREDNIŠTVA: Slavko Burda (predsjednik), Vlado Kostelnik, Jesenka Ivanka Miškić, Joakim Simunović, Irina Matijević, Marija Homa, Zvonimir Erdelji.

LEKTORI: Marija Homa (rusinski jezik), Oksana Martinjuk (ukrajinski jezik). Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske. Na zahtjev Saveza Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. br. 523-92-1), "Nova dumka" je upisana u evidenciji javnih glasila pod brojem 1366.

ЧИСЛО
НУМЕР
BROJ

127

ГОД
РІК
GODINA

2004

XXXIII

ВУКОВАР - VUKOVAR - ВУКОВАР

"НОВУ ДУМКУ "

видава Союз Русиних Українцех
Републики Горватскей

www.sriu.hr

За видавателя:

Владо Тимко

Редакція: Вуковар Ради Європи 93

тел./факс 032/428-343

E – mail: novadumka@net.hr

жиро-рахунок-Žiro račun

Број: 2340009 - 1110057465

Друковал: Паук, Церна

Тираж: 1000 прикладніки

"НОВУ ДУМКУ "

видає Союз русинив и українців
Републики Хорватия

www.sriu.hr

За видавця:

Владо Тимко

Редакція: Вуковар; Ради Європи 93

тел./факс 032/428-343

E – mail: novadumka@net.hr

Банкове конто-Žiro račun

Број: 2340009 - 1110057465

Друковав: Паук, Церна

Тираж: 1000 примірників

Друковане-Друковано-Tiskano
10/2004

Цена: кунни

Цина: 10 кун

Сіјена: kuna

- Рукописи ше не врацаю.

- Обявени прилоги ше хонорую.

- Рукописи не повратаються.

- Друковани стти хоноруються.

- Rukopisi se ne vraćaju.

- Objavljeni prilozi se honoriraju.

ЗМИСТ - SADRŽAJ – ЗМИСТ

- Редакторски бок – Urednička stranica – Редакторска сторінка 2
- Vukovar 13 godina poslije..... 4
- Rusini i Ukrajinci dobili svoje predstavnike u Savjetu za nacionalne manjine Vlade RH..... 5
- Загребски интеркултуралци нашивели Вуковар и Петровци..... З.Ерделі 5
- Святування 13-ї річниці нежалесносці України у Загребі ..... С.Бурда 6
- Socijalno – ekonomska situacija u Ukrajini..... Veleposlanstvo Ukrajine 8
- Seminari i radionice o nacionalnim manjinama u lokalnoj zajednici..... 9

Зоз роботи Союзу – Iz rada Saveza – З роботи Союзу

- Отримани Схадзки Председательства и Совиту Новей Думки ... З.Ерделі 10
- Основане нове Културне дружтво Руснацох и Українцох Приморско-горанскей жупаниі..... 11

Просвита – Prosvjeta – Освіта

- 35. obljetnica Ljetne škole Rusina i Ukrajinaca Republike Hrvatske 12
- Кадзи пліва руска ладя..... Дю.Лікар 13

Рочніци – Godišnjice – Річниці

- Річницю творчості відсвяткували члени..... 16
- КПТ-а "Іван Франко" Вуковар ..... О. Мартинюк 16
- Иван Франко (1856 – 1916)..... 17

Манифестації – Manifestacije – Маніфестації

- Пишкоревски сокаци 18
- Розшпивана младосц у Миклошевцох ..... Дю. Лікар 19
- Знова зашущали "Винковски ешені" ..... З. Костелник 20
- КПТ "Карпати" з Липовлян виступили на Міжнародному форумі дитячої творчості в Україні ..... Іванка Слота 21
- Свято лемківської культури 22
- Лемки усіх країв – єднайтеся..... 23
- На "Лемківскей ватри" у Ждині наступели и нашо дружтва 24
- Стретнуце зоз старима приятелями 24

Фотогалерия – Fotogalerija – Фотогалерея

- Лемківска ватра у Ждині..... 25
- Миклошевске лето..... 26
- "Пишкоревски сокаци"..... 27
- ФЕСТ-НАМ у Липовлянах 28

Манифестації – Manifestacije – Маніфестації

- FEST-NAM – фестиваль національних меншин 29
- Червена ружа 2004..... 30

Зоз християнського животу – З християнського життя

- Знова у Водици ..... Лю.Гаргай 31
- Швето Шицких Святих у Петровцох ..... З. Ерделі 31
- Водица – каплічка у керестурским хотаре ..... Лю.Гаргай 32
- Кирбаї нешка и дакеди ..... А.Балатинац 34
- Кирбай у Петровцох ..... о.М Режак 35
- Осієк и Пишкоревці ..... О.Мартинюк 36

Представяме вам – Predstavljamo vam - Представляємо Вам

- Живот виткани зоз музику..... 37
- Изидор Яшинський – поезія..... 38

Нови Книжки – Nove Knjige – Нови Книги

- "Думки з Дунаю" число 6 ..... Ш.Гудак 39
- Стриберни мотиль и други сказки Агнети Бучко 41

90 роки од друкованя першей книжки на руским язике

- Гавриіл Костельник..... Дю.Лікар 42
- Гумореска..... Я.Пушкаш 43

Здогадніме ше - Podsjetimo se – Пригадаймо

- Литературно-рецитаторска Секция Союзу..... В.Тимко 44

Руснаци и Українці у швецe - Русини и Українці у світі

- Ми вже 10 років у Канаді..... 47

Драгопис – Putopis - Репортаж

- Нашивели зме малих медведзикох у Кутереву ..... А.Балатинац 48

Шпорт – Šport - Шпорт

- У Петровцох отримани медзинарод. турнир..... З.Ерделі50
- Петровски фодбалски турнир у сликох 51

VUKOVAR

13 GODINA

POSLIJE...

KOLONA

SJEĆANJA

I

BOLI...

...tiha molitva...

...gorke suze ...

...bol koja ne blijedi...

...i riječi koje nam je za utjehu ostavio **Siniša Glavašević**: „... **Morate iznova graditi**. Prvo svoju prošlost, tražiti svoje korijenje, zatim svoju sadašnjost, a onda, ako vam ostane snage, uložite je u budućnost. I nemojte biti sami u budućnosti. A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama. Samo skriven. Da ga krvnik ne nađe. **Grad - to ste vi.**“

A.B.

Rusini i Ukrajinci dobili i svoje predstavnike u Savjetu za nacionalne manjine Vlade RH

Iako Savjet za nacionalne manjine djeluje već više od godinu dana, Rusini i Ukrajinci nisu imali svog predstavnika u tom tijelu.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 15. listopada donijela rješenje o imenovanju. Na prijedlog Vijeća rusinske nacionalne manjine, imenovan je Gabrijel Takač, a na prijedlog Vijeća ukrajinske nacionalne manjine imenovana je Larisa Uglješić.

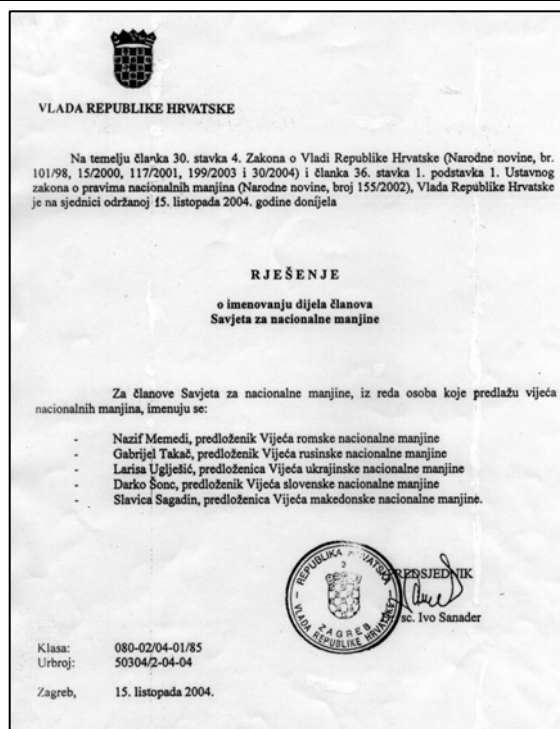
Savjet je vrlo značajno tijelo za sve nacionalne manjine koje žive u RH. Ono ne riješava samo pitanja od interesa za nacionalne manjine, već i raspoređuje sredstva iz proračuna RH namjenjena udrugama i Savezima nacionalnih manjina, pa tako oni imaju vrlo odgovornu ulogu prema našim zajednicama.

Gabrijel Takač

Larisa Uglješić

ЗАГРЕБСКИ "ИНТЕРКУЛТУРАЛЦИ" НАЦИВЕЛИ ВУКОВАР И ПЕТРОВЦИ

БОГАТШИ ЗА НОВИ СПОЗНАЊА

У рамикох програми "Интеркултурализем и млади-2004" петнаецеро студенти загребског Универзитету хтори учасніци того проекту цо го други рок заедніцки организуоу Центр за культуру и образоване "Загреб" и невладово и интердисциплинарне здружене "Интеркултура", всоботу 25. септембра були у студийскей нациви Вуковару и Петровцом.

Под час перебуваня у Вуковаре нацивели Городски музей, Гимназию, Европски дом и Мемориялни теметов жертвох Оцовщинскей войны, а у Петровцох Етнографску збирку Русинох и Украинцох Горватскей дзе их Гавриїл Такач упознал зоз ей историю и терашньосцу, а у церкви Покрова Пресвятей Богородици о. Владимир Магоч повидомел их о грекокатолицкей вири и духовним живоце у валале. Пре подлу хвилию не пошли до овоцніку Кирила и Игора Бурчакових, діда и унука, найвекших и найпознатших овоцарох у Петровцох. Обиходзене закончене зоз нациву Дома культури и амфитеатра.

У неформалней розгварки хтора после того ушлїдзела Гавриїл Такач, секретар Союзу Русинох и Украинцох РГ и Звонко Костелник, аниматор культури у Союзу и председатель Месного одбору Петровци упознали госцох зоз обставинами у

културним и каждоньовим живоце припаднікох наших националних меншинох на тих просторох и подаровали госцом часописи и кнїжки хтори видал Союз.

Одпитуючи ше од домашніх студенти гварели же одходза зоз приємнима упечатками, збогацени за особне упознаванє зоз националними меншинами о хторих мали нагоду лем слушац, найвецей од проф. Винка Зидарича, одного з водителюх и преподавачох у тим проекту, хтори и з тей нагоди найкрасше бешедовал о Руснацох и Петровцох, дзе як дзецко жил вецей роки. Свою прихильносц и любов гу Руснацом и Петровцом указал и зоз точним шпиваньом, у нашвидко импровизованим вокалним триу зоз представителями Союзу, писні "Ей не видно тот мой валал".

З. Ерделі

СВЯТКУВАННЯ 13-Ї РІЧНИЦІ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ У ЗАГРЕБІ

18 вересня 2004 року в Новому Загребі, в Травно на Українській вулиці, поряд з каштаном та дошкою вже четвертий рік підряд, дякуючи організації КПТ-а русинів та українців м. Загреб,

Пан Івіца Трнокоп вітає гостей

Хорватсько-

Українському товариству приятельства у співпраці з Посольством України у Республіці Хорватія, відбулося святкове відзначення незалежності України.

Перед сотнею жителів м. Загреб та гостями з інших міст Хорватії, в присутності Посла України у Республіці Хорватія, представника Міністерства Закордонних Справ РХ і представника м. Загреб, із щирими вітаннями з приводу відзначення 13-ї річниці незалежності України виступив пан Славко Бурда, представник української національної меншини у Загребі. А також учасників та гостей привітали: пан Івіца Трнокоп, голова Хорватсько-українського товариства; пан Віктор Кирик, Посол України у Республіці Хорватія та пан Нікіца Мілаш, представник міста Загреб.

Культурно-мистецьку програму виконали члени ансамбля КМТ "Клас" із Подсуседа та драматичний митець Івіца Куней.

Перед святковою програмою та після неї учасники могли послухати українську народну та сучасну музику, також і популярну пісню Руслани, що отримала нагороду на Євробаченні цього року.

Пам'ятна дошка товариству "Просвіта"

Відразу після закінчення святкової програми на Українській вулиці, всі учасники вирушили

до приміщень КПТ-а русинів та українців Загреб, які знаходяться на вул. Водоводній 15, де до дня святкування 13-ї річниці незалежності України було сплановано відкриття пам'ятної дошки українському товариству "Просвіта". При вході в обновлене приміщення загребських русинів і українців, на стіні у коридорі, розмістили дошку, присвячену першому організованому товариству "Просвіта". Перед відкриттям, про значення та роль "Просвіти" розповів голова Загребського товариства Славко Бурда, який у своїй короткій доповіді наголосив, наскільки ця пам'ятна дошка є ідейним рішенням для членів Загребського товариства, а виготував її скульптор Богдан Корж з м. Ужгорода в Україні. Бажанням членів товариства було розташувати дошку у Горнем граду, на місці, де в далекому 1922 році у вежі "Дружби братів хорватського зм'я" було організовано українське товариство "Просвіта", але через об'єктивні причини, пам'ятну дошку розмістили у приміщенні Загребського товариства русинів та українців, яке у своїй успішній культурно-просвітній роботі від 1972 року працює, як достойний спадкоємець українського товариства "Просвіта". Також Славко Бурда наголосив, що українське Товариство "Просвіта" - перше українське товариство на просторах Хорватії, яке своїм створенням (в далекому 1922 році) та працею, до початку II Світової війни, відіграло важливу роль у збереженні національної і

Після відкриття пам'ятної дошки

культурної ідентичності українців на просторах Хорватії.

Про роботу українського товариства "Просвіта" до сьогоднішнього дня, з оглядом на знищену і несталу документацію у II Світовій і після неї, більшості українцям, особливо молодшому

поколінню, а також ширшому колу цінителів української культури на хорватських просторах і за межами, мало відомо. Також про роботу товариства до недавнього часу було ризиковано писати. В 1995 році дещо було написано в малій брошурі про українців і русинів у РХ, трохи більше- у книзі "Українці Хорватії" в 2002 році. До сьогодні мало досліджена, можливо, є десь і збережена документація, тому надіємось, що прийде час, коли зможемо більше дізнатися і більше писати про здобутки українського товариства "Просвіта" для українців Хорватії, а особливо про українських освітчан, які жили далеко від своєї

Батьківщини, але зберегли і передали новим поколінням і діаспорі любов до України і відданість українському питанню. Славко Бурда наголосив, що робота "Просвіти" стала світлим прикладом для багатьох товариств у Хорватії, а також і для товариства у Загребі.

Перед відкриттям дошки до присутніх звернувся і Посол України в Хорватії Віктор Кирик, який підкреслив важливість першого організованого товариства української діаспори у Хорватії і її зв'язок зі спорідненими організаціями в Босні і Герцеговині, Воєводині, Україні, а також підкреслив визначну роль та значення "Просвіти" в освітньому та духовному розвитку українців на чужині, за межами прабатьківщини України, а також розвиток та збереження української культури і освіти між другими народами наших нових батьківщин.

Після привітань Посол України Віктор Кирик та голова КПП-а русинів і українців Славко Бурда урочисто відкрили пам'ятну дошку.

А після відкриття пам'ятної дошки всі присутні мали можливість тихими, не злими словами, з великою повагою згадати засновників "Просвіти".

Славко Бурда

Пам'ятна дошка поряд каштана на Українській вулиці у Загребі

Посол України в РХ Віктор Кирик з членами Загребського товариства

Socijalno-ekonomska situacija u Ukrajini

Državni ured za statistiku Ukrajine objavio je podatke vezane za razvoj gospodarstva te o socijalno-ekonomskom stanju u zemlji u prvoj polovici 2004. godine.

Prema tim podacima porast Bruto nacionalnog dohotka (BND) tokom siječnja-lipnja 2004. godine u usporedbi sa istim razdobljem prethodne godine iznosi 12,7%. Nominalni BDP iznosi 137541 milijuna grivna (zvanični tečaj grivne prema dolaru SAD je 100 USD =532,8 grivna).

Industrija

U prvoj polovici 2004. godine opseg industrijske proizvodnje prema istom razdoblju prethodne godine porastao za 15,9%. U prerađivačkoj industriji porast proizvodnje iznosi 18,6%, u prehrambenoj - 15,6%, lakoj industriji - 15,2%, u drvnjoj industriji - 28,7%, celulozno-papirnatoj te poligrafskoj industriji - 32,1%. U proizvodnji nemetalnih mineralnih proizvoda zabilježen je porast od 27,5%. Na poduzećima metalne industrije proizvodnja metala povećana je za 17,5%, tako proizvedeno 15,3 milijuna tona čelika te 11,2 milijuna tona gotove valjane metalne robe.

U strojogradnji porast proizvodnje u usporedbi sa 2003. godinom iznosi 33,9%. U kemijskoj industriji nivo prve polovice 2003. godine je nadmašen za 18,4%. U naftnoj i plinskoj industriji tijekom prve polovice 2004. godine zabilježeno je vađenje 1452 milijuna tona nafte te 9,4 milijarde m³ plina.

Poljoprivreda

Opseg poljoprivrednih proizvoda za period siječanj-lipanj 2004. godine prema istom razdoblju prošle godine u svim vrstama poduzeća smanjio se za 2,3 %. Prosječne cijene agrarnih proizvoda u prvoj polovici 2004. godine porasli su za 29%, uključujući i proizvodi stočarstva - 34%, biljne - za 21% prema istom periodu prošle godine.

Građevinarstvo

U prvom polugodištu 2004. godine zabilježena je visoka aktivnost građevinarskih poduzeća. Tokom

navedenog razdoblja potpisano je 21,6% ugovora više nego prošle godine, a izvedeno ukupnih radova za 30,5% više nego u prvoj polovici 2003. godine. Visoki tempo rasta opsega građevinskih radova uvjetovan je između ostalog i obnavljanjem velikih industrijskih tvornica - željezara i sl., izgradnjom novih autocesta Kiev-Odesa, Kiev - Čop, Kovelj-Černivci.

Transport

Za period siječanj-lipanj 2004. godine prijevoznim poduzećima prevezeno je 399,1 milijuna tona tereta, što je 7,1% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Teretni promet porastao je 4,4% te iznosi 225,8 milijardi t/km. Ukrajinske željeznice zabilježili su porast prijevoza tereta za 7,8%, morski i riječni prijevoz - 13,6% porasta prema istom razdoblju prošle godine.

U prvom polugodištu 2004. godine usluge putničkog prijevoza koristilo je 2 milijarde putnika, što je 10,8% više nego u istom razdoblju prošle godine, opseg putničkih poslova iznosi 49,4 milijardi put/km.

Financije

Prihodi državnog proračuna za siječanj-svibanj 2004. godine iznosili su 31,0 milijardi grivna (28,2% BND) što je 38,5% godišnjih prihoda. Većinski dio prihoda formiran je od poreznih prihoda (70,3% od ukupne svote prihoda).

Izdaci državnog proračuna uključujući kreditiranje iznosili su 29,5 milijardi grivna (26,8% BND) ili

34,3% godišnjih izdvajanja.

Vanjska ekonomska trgovina

Opseg izvoza vanjske trgovine Ukrajine za siječanj-svibanj 2004. godine iznosi 12841,8 milijuna dolara SAD povećan je za 51,3% , uvoz - 10706,3 milijuna dolara SAD, povećan za 32,5%. Vanjskotrgovinske odnose Ukrajina podržava sa 184 zemlje. Pozitivni saldo vanjske trgovine za navedeni period iznosi 2,1 milijarda dolara SAD.

Cijene i tariffe

Indeks potrošačkih cijena u siječnju-lipnju 2004. godine iznosio je 104,4% (prema 104,6% za isto razdoblje prethodne godine). Indeks cijena na prehrambene proizvode iznosio je 5,4%, neprehrambene proizvode - 2,9%, za usluge - 2,7%.

Prihodi stanovništva

Nominalni prihodi stanovništva tijekom siječnja-svibanja 2004. godine porasli su za 19,7%. Troškovi stanovništva u istom periodu porasli su za 19,2%. Prosječna nominalna plaća za jednog radnika iznosi 530 grivna.

Tržište rada

Prema podacima Državnog zavoda za zapošljavanje Ukrajine na dan 1. srpanj 2004. godine 987,4 tisuće državljana imaju status nezaposlenih što je za 7,7% više nego 2003. godine.

Demografska situacija

Prema podacima na dan 1. lipnja 2004. godine u Ukrajini živi 47 milijuna 465 tisuća stanovnika.

Veleposlanstvo Ukrajine

SEMINARI I RADIONICE O NACIONALNIM MANJINAMA U LOKALNOJ ZAJEDNICI

Seminar u zagrebačkom hotelu Internacional

Seminar s radionicama koji se održao u zagrebačkom hotelu Internacional u organizaciji Vladinog Ureda za nacionalne manjine i Savjeta za nacionalne manjine RH, otvorila je potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor. Ona je istakla kako je to prvi u nizu seminara kojim se želi početi sustavno informirati i obrazovati članove vijeća te predstavnike nacionalnih manjina. Tako će se pokrenuti bolja suradnja vijeća s lokalnom upravom i državnim tijelima kao preduvjet njihova uključivanja u proces odlučivanja. Dodala je da će Vlada ustrajati na provedbi Ustavnog zakona u koji je ugrađen visok stupanj prava nacionalnih

manjina te osigurati uvjete za rad vijećima nacionalnih manjina.

Voditelj Misije OESS-a u Hrvatskoj Peter Semneby je ocijenio da je Ustavnim zakonom stvoren pravni okvir za osiguranje prava i zaštitu manjina na svim razinama, ali je i napomenuo da je Misija izrazila zabrinutost zbog slabog odaziva na izbore za vijeća nacionalnih manjina te neadekvatne zastupljenosti manjina u državnoj upravi i upravnim tijelima na lokalnoj razini.

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu Antun Palarić, rekao je da je u Hrvatskoj registrirano 230 vijeća, te ih je pozvao da provjere jesu li sve jedinice lokalne samouprave

uskладile svoje statute s Ustavnim zakonom.

U radu seminara sudjelovali su i predsjednik saborskog Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Furio Radin, zastupnik srpske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru, Milorad Pupovac, predstojnica Ureda za nacionalne manjine, Milena Klajner, te predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, Aleksandar Tolnauer.

Najveća je pozornost usmjerena na primjenu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u svakodnevnom životu. Sudionici seminara složili su se da glavnu ulogu pritom trebaju imati predstavnici i vijeća nacionalnih manjina.

Radionice za edukaciju članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina

U organizaciji Misije OSCE-a diljem Hrvatske održane su

medijske radionice "Kako s medijima" za edukaciju

predstavnika i članova vijeća nacionalnih manjina.

Medijska radionica u Osijeku

Tijekom održavanja ovih radionica sudionike se nastojalo upoznati s načinima dolaska u medije i putevima komunikacije s njima. U okviru vježbi i jačanja vještine komunikacije, sudionici su se upoznali sa načinima komunikacije, kao što su priopćenja za tisak i konferencija za novinare.

Voditelj radionice bio je prof. Julije Katančević, savjetnik za odnose s medijima u Područnom centru OESS-a u Sisku, a također i nekadašnji novinar Jutarnjeg lista i trener za obrazovanje vijećnika i novinara.

У ВУКОВАРЕ ОТРИМАНИ СХАДЗКИ ПРЕДСИДАТЕЛЬСТВА СОЮЗУ РУСИНОХ И УКРАЇНЦОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКОЙ И СОВИТУ „НОВЕЙ ДУМКИ”

ВИБЕРАНКОВА СКУПШТИНА 27. НОВЕМБРА

Пише: З.Ерделі

Найважнейша одлука на Обсяжней схадзки Председательства Союзу Русиных и Украинцох Республики Горватскей хтора отримана всоботу 20. септембра то же ше Виберанкова скупштина отримала 27.11.2004. року у истим городзе на Дунаю. На ней би ше мало вибрац председателя и подпредседателя Союзу, нову Скупштину и Председательство зоз зменшаним числом особох и усвоїц нови статут. За доробйоване, уж од влонї постоящей верзиї найвисшого правного акту Союзу, формована комисија у хторей Даниел Перунски, Гавриїл Такач, Славко Бурда и Никола Застрижни чий пречислени текст муши перше прилапиц Председательство на схадзки хтора би ше требала отримати 6. новембра.

Робота Союзу и дружтвох у тим року оцена як богата и успешна. Отримани три культурни манифестации: „Петровски дзвон”, „ФЕСТНАМ” и „Миклошевске лето”; нашо ансамбли госцовали у України, Словацкей и Польскей и наступели на вецей смотрох у Горватскей, але то не наишло на одвигуюцу увагу домашнїх, поготов електронских медийох прецо ше Союз муши баржей ангажовац у zlepшованю пропаганди. Високу оцелу достала и Летня школа Русиных и Украинцох у Ораховици хтора отримана початком августа лем за дзеци основношколского возросту. Пре недостаток пенежу за тоту намену, з Министерства просвити и спорту предложели же би ше младежка школа отримала на истим месце под час жимского розпусту. Без векшей розправи прилапени

оцени и становиска зоз, пред тим отриманей, схадзки Совиту „Новей думки” о стану и планах у информативней и видавательней діялносци и правилнїк о гонорарох, як и одлука же би на VII манифестации „Културна творчосц националних меншинох”, хтора ше 7. новембра 2004. року отримала у загребскей КД “ Лисински”, Союз представлял заеднїчки ансамбл зложени лем зоз сримских дружтвох понеже Липовлянци одустали од наступу. На схадзки розпатрени и финансийни звит з хторого видно дзе и як потрошени 599 000 куни (81 000 еври) хтори потераз достати од Совиту за национални меншини РГ. У вязи з тим наглашене же плани за идущи рок треба придац по 10. октобер.

Од тей схадзки Союз богатши за ише едного члена, 13 того по шоре. Слово о КД “ Рушняк “ зоз шедзиском у Риеки хторе у своей роботі преїг подобовой, литературней, хорскей и шаховскей секциї плануе уклучиц Руснацох и Украинцох зоз Приморско горанскей и Истарскей жупаниї. Мено дружтва иншак топоним вецей местох у Истри дзе дакеди як млінаре жили и робели приселенци з Горнїци. Председательство Союзу потвердзело

ло мандат у своїх шорох Николови Юристови, подпредседательови КПД „Русиных и Украинцох Загреб”, хтори на тим месце замянил покойного Владимира Крайцара.

Звит зоз Совиту “Новей Думки”

Совет “Новей Думки”, хтори ше зишел после рока и пол, усвоел становиско же пре обективни, але и субективни причини, “ Нова думка” и “Венчик” непорядне и зоз запожньем виходзели та же ше зоз таку праксу муши престац и пошвидко треба досцигнуц препущене. По 10. октобер треба видац двочисло “НД”125/ 126 ушорене з боку буюшого редактора Гавриїла Такача, а 127. число по конец октобра подписане з новим одвичательним редактором Владимиром Тимком хтори би до конца рока мал ушориц ише едно число. Тиж так муши ше видац и обидва тогорочни “Венчики”. З літописом “ Думки з Дунаю 6” сполнени план за 2003. и 2004. рок, так же седме число видзе аж у 2005им року. По конец рока мали би висц и кнїжки о 85 рокох култури у Петровцох автора Штефана Гудака и о 110 рокох приселеня Украинцох до Липовлянох автора о. Романа Миза, а идущого фебруара и кнїжка “ Руснаци и Украинци у Оцовцинскей войни” од вецей авторох у редакторстве Гавриїла Такача. На схадзки предложени нови правилнїк о гонорарох у хторим, окреме ценох за поедини роботи и услуги, наглашене же пре сигурни недостаток пенежу треба склапац контракти з авторами у складзе зоз стварними можлівосцами.

← На схадзки Председательства “Союзу”

КУЛТУРНЕ ДРУЖТВО РУСНАЦОХ И УКРАЇНЦОХ ПРИМОРСКО–ГОРАНСКОЙ ЖУПАНИЇ „РУШНЯК“

Културне дружтво Руснацох и Украинцох "Рушняк" Приморско-горанскей жупаниї основане 14. юния 2004. року на сновательней схадзке у Риеки. На истей вибране председательство од трох членох. За председателя и заступніка дружтва вибрани Владимир Провчи, а за секретарку Татьяна Крамер. Вибрани и надпатруюци одбор, чий председатель Дамир Крамер, а презентовани и прилапени статут дружтва.

После схадзке поднесене предложане за уписоване до Регистру дружтвох и заглядане матичне число, цо ше и достало 13. юлия того року.

За КД "Рушняк" 25. септембер барз значни датум, бо на схадзке того дня Дружтво прияте до членства Союзу Русиных и Украинцох Републики Горватскей як тринасти член.

Ділатносц дружтва будзе: зазбероване и организоване Руснацох и Украинцох, а пре зачуванe и унапредоване национального идентитету, брига о розвиваню и виучованю мацеринского языка, книжовносци, исторії, култури и традиції, унапредоване културного аматеризму, порушоване информативей и видавательней діялносци на мацеринскей бешеди, порушоване и розвиване медзинародного, просвитного и културного сотрудніцтва и брига о информованю явносци о животу и роботы дружтва.

Дружтво ма вельки плани за тот и идуци рок. У децембру рихтаю ше прадки, а у януару ше плануе вистава "Руснаци и Украинци у Приморско-горанскей жупаниї". Концепция вистави шлідуюца: у главней сали буду виложени етнографични експоненти, у другей сали видавательство, а трецей сали галерия подобовей творчосци дружтва. 15. януара будзе бал Руснацох и Украинцох, а у маю плановани "Дні

Члени дружтва "Рушняк" на Миклошевским лєту

рускей и украинскей култури" хтори буду тирвац пейц дні и отримаю ше у "Филодраматики" и на Корзу у Риеки. Викладаня буду о досельованю Руснацох и Украинцох, о рускей книжовносци, руских и украинских писательох и два вечари писні и танцу. Под час вечарох писні и танцу на улїчки Корза дополадня ше будзе грац, шпивац и танцовац, а буду указани и нашо специалитети: пироги, галушки, бухти (пампушки), бобальки...Можліве и указоване ремеселніцтва. Окрем того, заплановани и билет до України (Ужгород).

Промоция дружтва у медийох була 01. и 02. октобра 2004. року и була барз удатна. 01. октобра на телевизийней станіци "РИ канал" у Риеки на 20,45 годзин у емисії "РИ Планет" нашому дружтву дате 10 минути за представяне. У емисії були председатель и секретарка дружтва, ютредзень у емисії "Вистки" тиж була вистка о снованю дружтва и кратки интервю зоз председателюм. Знята емисия о нашим народним облечиву и обширним интервюом

зоз председателюм, хтора ше емитуе у окремней емисії тих дньох. Рецки дньови новини "Нови лист" 01. октобра принесли статью о снованю, а всоботу, 02. октобра у рубрики "Камо данас" обявене же ше того дня отрима схадзка дружтва, о месту и часу отримованя и же ше поволую нови и потенциални члени. Радио Риска мала два емисії о снованю нашого дружтва.

Дружтво по тераз ма 17 членох и роби у штирох секційох: подобова, шпивачка (за дзеци и одрослих), литературна и шаховска.

Подобова творчосц: Вистава на "Дньох рускей и украинскей култури", вистава "Руснаци и Украинци у Приморско-горанскей жупаниї", вистава малюнокх у Городскей хижи у Загребу, три ви-стави у Риеки и три вистави у Опатії, та и на шицких манифестацийох Союзу Русиных и Украинцох РГ.

Шпивачка секция: виступи на отвераню подобових виставох, на "Етносмотри" у Риеки и шицких манифестацийох Союзу Русиных и Украинцох РГ.

Литературна секция будзе организовац вечар Тараса Шевченка, програму за рочніцу Митра Надя, вечар рускей и украинскей литератури.

Шаховска секция плануе змагане на жупанийским шаховским змаганю и турниру националних меншинох.

Виполнене такого плану можліве кед ше достаню финансиини средства, хторих за тераз нет, але ше гледаю од городу Риска, Приморско-горанскей жупаниї и Совиту за национални меншини Влади Републики Горватскей.

Податки дал:
Владимир Провчи,
председатль КД

35. OBLJETNICA LJETNE ŠKOLE RUSINA I UKRAJINACA REPUBLIKE HRVATSKE

Ovogodišnja ljetna škola Rusina i Ukrajinaca RH za osnovnoškolski uzrast održala se u Orahovici od 01. do 08. kolovoza u prostorijama Osječkog gradskog društva Crvenog križa „Merkur“, mjestu gdje se inače održavaju „Škole u prirodi“ za učenike sa područja Slavonije i Baranje.

Uz 35 obljetnicu ljetne škole Rusina i Ukrajinaca RH, ove godine se obilježavalo i 190 godina od rođenja poznatog ukrajinskog pjesnika i pisca Tarasa Ševčenka i 100 godina od prvog izdanja književnog djela na rusinskom jeziku „Idilski vjenac“, rusinskog prosvjetitelja i buditelja Havrijila Kostelnjika.

Školu je pohađao ukupno 71 učenik, koje je podučavalo deset nastavnika. Na satovima jezika, povijesti i zemljopisa učenici su bili podjeljeni u tri grupe, ovisno o poznavanju jezika i pisma. Rusinski jezik predavali su nastavnici Marija Homa, Nevenka Mudri i Saša Keteleš, a ukrajinski Nataša Pavlešin, Darija Pavlešin i Vera Pavlovič. Foklorne plesove

Škola u "prirodi"

i koreografije Rusina i Ukrajinaca podučavao je prof. Zvonko Kostelnik a glazbu, zborne i solo pjesme Julijan Ramač iz Ruskog Krstura. Za sport i tjelesnu kulturu bio je zadužen nastavnik Tomislav Ruskaj iz Petrovaca. Ravnatelj škole bio je Gabrijel Takač, tajnik u Savezu Rusina i Ukrajinaca RH.

Polaznici Ljetne škole su svakodnevno poslije jutarnje tjelovježbe i doručka imali po jedan školski sat nastave iz jezika i književnosti, povjesti i zemljopisa, a zatim tri sata zbornog pjevanja i foklora. Poslije ručka učenici su imali odmor i slobodne aktivnosti. U to vrijeme održavala su se sportska natjecanja, a mogli su otići

i na kupanje na obližnje jezero udaljeno oko dva kilometra od škole. Od 18 do 19 sati bio je rad po sekcijama. Bile su organizirane radionice sviranja, vezenja i likovnog stvaralaštva. Poslije večere organizirane su kulturno zabavne aktivnosti i večeri poezije posvećene Tarasu Ševčenku i Havrijilu Kostelnjiku, piscu „Idilskog vjenca“.

Jedan dan bio je predviđen za izlete. Sudionici ljetne škole posjetili su župnu crkvu u Orahovici, Tvornicu keramičkih pločica, također u Orahovici, bili su u Zoo vrtu u Našičkom Markovcu, te posjetili Ružicu Grad, staru arheološku iskopinu na brdu iznad Orahovice.

Koliko i što su naučili u tih osam dana škole sudionici su pokazali zadnji dan u svečanom programu na zatvaranju ovogodišnje ljetne škole.

Ljetna škola održala se u organizaciji Saveza Rusina i Ukrajinaca RH, uz materijalnu potporu Ministarstva znanosti,

Sudionici Ljetne škole na svečanom programu

obrazovanj
a i športa.
Škola se
nije održala
za učenike
srednjoškolske do-
bi, zbog ne-
dostatka
sredstava,
međutim
moguće je
njeno
održavanje
u zimskom
periodu.

V. T.

КАДЗИ „ПЛІВА” РУСКА ЛАДЯ

У своїм розвою, патрене з историйного аспекту, школа була попри основней наменки, односно функції образования школярох, хторе облапя здобуване знаня, схопносцох, навичнуцох, становискох и место або институция отворена гу дружтвеному штредку и його культурним вредносцом. Общи дружтвени и культурни досцигнуца були значне духовне и воспитне средство образования младих. Так було од перших часох од кеди ше школа спомина як установа дзе ше млади воспитовали, а як состояни часци гармоничного розвою були уключени шицки позитивни характеристики человека: физичне, интелектуалне, моралне и естетичне воспитане, а з власней пракси знаме же нігда не виостала повязаносц з культурними активносцями: музику, поетику, народними обычаями и др.

Од тих перших часох протагонисти воспитания и образования школи вше давали вельку увагу, ей випатрунку, околїску и сотрудніцтву зоз штредком у хторим жили. Школа мала задаток виполніц дзединство з радосцу та ше за наставу виберало таки змісти з хторима ше могло сполніц цо вецей предвидзеного. Дзеци ше у школи занїмали з поезию, упознавали подобово діла, мерковали на облечиво и обуй.¹

Воспитане и образоване на тих наших просторох ма длугу и богату традицию. Школи иновали у велїх местох и пред приселеньом Руснацох до Сриму. На приклад: Латинска школа иснує у Вуковаре од 1734. року, греко – восточна у Петровцох од 1756. року, у Миклошевцох тиж греко – восточна од 1825. року². А же бизме ше здогадли спомнем лем на кратко. Руска школа у Петровцох почала з роботу 1834. року, а у Миклошевцох 1851. року, такой по приселеню Руснацох до тих наших местох.³

Наступ наших наймладших

Образовно – воспитна діялносц у тих наших крайох доживйовала велї пременки, а вони були вше вязани за географске, економске и насампредз дружтвенно – политичне положене нашего народу. Нігда зме себе не могли виробити таки наставни плани и програми хтори би одвитовали нашим потребом, але зме вше мушели „танцовац” так як нам други надумали грац. Часто зме ше мушели и скривац кед зме сцели бешедовац, читац и писац по руски. Заш лем, дзекуюци нашим предняком, насампредз учительом и священству, на тих просторох зме ше розвили у шицких напрамох и маме зоз чим висц пред швет, нешка у чаше и у процесу взагальней глобализації.

Школа у Петровцох

ВИМАГАЦ ПОДЕСНАКИ СТАНДАРДИ

Же бим ше не врацал вельо до исторії нашего школства и толковал шицко позитивне и негативне спомнем лем тельо же Руснаци на тих просторох, значи у Републики Горватскей, себе вибрали, бо им державни закон так оможлївйовал, не руску школу або школу зоз руским наставним языком, але, нешка ше то гвари Ц – модел, наставу на котрей їх дзеци можу виучовац свой язык, кнїжовносц и упознавац ше зоз елементами националней культуры. Нешка ше предмет службово вола:

ПЕСТОВАЊЕ РУСКОГО ЯЗИКА И КУЛТУРИ (NJEHOVANJE RUSINSKOG JEZIKA I KULTURE)

Горватски собор 2001. року принесол Закон о хаснованю языка припаднікох националних меншинох, а вон ше одноши и на наставу. Спрам того Закону, ресорне Министерство длужне обезпечити шицко цо потребне за виводзене настави на языку дотичней националней меншини цо би значело: обезпечити простор, учебніки, додатни дидактични материял за школярох и

учителюх, педагогичного надзорніка або совитніка, односно (без огляду хтори модел у питаню) забезпечити подеднаки стандарди як цо и у настави дзе горватски наставни язык. А же би ше з наставу могло почац, розумліве, треба мац школярох и учительох.

Кед ше спомнути Закон пречитало и преучело випатрало так як кед би го ми сами за себе писали. Шицко тото цо едней националней заедніци хтора числено менша, як цо наша, зоз Законом регуловане найлепше, а чи то так и у пракси ?

Скорей як дам одвит на тото питане закукнул сом до Статутох Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскей и Жупанийскей ради рускей националней меншини, а там стої:

- ЧЛЕН 9. – Алинея 2

–водзи старосц зоз постоянцима державнимима установами о розвою специфичних формох: школства, култури и просвити як цо и о образованю кадрох у жеми и иножемстве за їх потреби, окреме за потреби вучованя мацеринского языка, кнїжовносноци, исторії, географії, традиції и култури;

- ЧЛЕН 34. – Алинея 12

–водзи старосц сотрудзюци зоз компетентними службама власци, виборними и роботними целама Союзу за пренаходзенє авторох и рецензентох, за видаванє и друкованє учебнікох на мацеринским языке, при чому ма компетентноц фахового и технічного догваряня;

У Статуту Жупанийскей ради рускей националней меншини медзи иншим стої:

ЧЛЕН 6. – Алинея 1.

Циль ради же би защицела и же би кончала промоцию интересох припаднікох рускей националней меншини у складзе з одредбама Уставного закона о правах националних меншинох

– Алинея 6.

–Организує совитованя, преподаваня, вистави

Учителька Наталия Гнаткова зоз школярами

и рижни манифестації.

На Лєтней школи у Ораховици

Тоти два алинеї 6. члена сами за себе не гуторя вельо, медзитим кед ше погледа ширши толкованя и кед ше окончи ширша анализа значеня вец приходзимо до обсяжного толкованя вкупней активносци хтору би требала водзиц наша Рада. Конечно, и у плану роботи зарисане же ше Рада будзе намагац за цо швидше и успишнейше ришованє нагромадзених проблемох кед слово о пестованю руского языка и култури взагалї.

Як видзимо, спомнута активносц у наших актох зарисана, та ше аж на вецей местох видзи же ше тому проблему дава приоритет. Медзитим, у пракси то цалком иншак. Же би нам слика була цо яснейша винешем даскельо факти:

После мирней реинтеграції 1997. року отримана схадзка у організації Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскей хторей присуствовала векшина руских учительох з того подруча, представителе Союзу и високи функционере Жупанії и Републики чия работа вязана за основне образованє и насампредз за наставу припаднікох националних меншинох. На тей схадзки попри організаційних проблемох бул винешени и проблем учебнікох. У тей хвилки нашо школяре мали лем теки и клайбаси, ніч инше, ніяки други дидактични материал: учебніки, прикладни наставни средства, приручніки и тому подобне. Най не чишлім шицки заключения, але повем лем тельо же шицки заинтересовани субекти виражели порихтаносц же би ше спомнуте ришовало поступне, а на хасен школярох и олегчане учительом у роботі.

Пред двома роками отримана подібна схадка хторей з боку державних функціонерох присуствовали Ядранка Хулев, совитніца и Зденка Булян, задлужена за основне школство на уровню Вуковарско – сримскей жупанії. Ту принешени ище конкретнейши заключеня, а я виношим лем даскельо:

-виробиц наставни план и програм за наставу пестованя руского языка и култури хтори муши буц прилагодзени Закону и послац го на верификацию;

-послац на верификацию два учебніки др. Якова Кишюгаса;

-пренайц з подруча Републики Горватскей учительох, односно авторох за зложоване потребних учебнікох

-кед будзе тото шицко готове гледац од держави же би установела єдно роботне место надзорніка або совитніка за руски язык

Союз и учителе по нешка зробели: написани наставни план и програм и послани є на верификацию; учебніки др Якова Кишюгаса послани на верификацию, гледало ше допущене за уваженє кніжкох за лектиру (за потреби школярох од першей по осму класу); Читанка за III і IV класу – рукопис уж готови вецей як рок – нет го кому придац (?) же би ше окончело потребни предроботи и дало на друковане. На шицки погледованя од ресорного Министерства не достало ше ніяки одвит, позитивни або негативни цо значи же ше настава пестованя руского языка и култури отримує илєгално. З другого боку, ані школи у хторих ше виводзи

настава не достали ніяки службово рiшення. Гварим, настава ше отримує, дзеци порядне приходза на години, маме фахови кадер лем як учителе могу дзеци научиц читац и писац кед не маю гевто основне – початніцу або буквар, читанку, граматику, даяки роботни лістки и тому подобне. Клайбас и тека, и то шицко у школи на початку 21. столїтия.

Зоз тоту статью не мам намиру пренаходзиц дежурного виновніка, але сом сцел виражиц вельки песимизем кед слово о спомнутей настави дзе окрем класичного вербалізма не маме ніч инше. Школярох ше не може достаточнo зацикавиц, та прето тримам же ше цошка муши премєніц. Осиповане присутне, воно з рока на рок будзе вше векше и векше. Кед ше од малючка при младих не будзе розвивац любов гу свойому, гу красному слову, виповедзенoму чи написанoму, гу писні и насампредз танцу яки нам будзе епiлог кед слово о националней припадносци? Прето на концу и поставям питанє таке яке є и у наслову. „Кадзи „плїва” руска ладя” ? Любел бим кед би дахто на тото питанє могол дац одвит .

Дю. Лікар

¹ *Pedagogija I*, Matica hrvatska, Zagreb, 1968., str. 452

² Голик, Й., *Русини и школство на просторе Вук. – срим. жуп. од приселєня по 1914. рок*, Думки з Дунаю 3/2000., Вуковар, 2000.

³ Школски памятниці у Петровцох и Миклошевцох

Школски кніжовни вечар у Петровцох

На Миклошевским лету того року

Річницю творчості

відсвяткували

члени КПТ-а “Іван Франко” Вуковар

16.03.2003 р. у Вуковарі, за бажанням та потребами українців, створено нове КПТ-о, яке здобуло назву на честь великого українського поета Івана Франка. Товариство нараховує 70 учасників різного віку. Головою КПТ-а “Іван Франко” обрано Василя Вораса. Великим досягненням товариства є створення хору, який за короткий час показав себе на високому рівні. Звичайно, належне треба віддати керівнику і професійному диригенту проф. Ларисі Прокопенко-Углешич. Дякуючи її знанням та досвіду, хор виконує величезну низку пісень. А нараховує хор 25 учасників.

Приємно, що активними членами товариства є молодь. Краплину енергії та завзяття вносять у колектив молоді та найактивніші учасниці Марія Семенюк та проф. укр. мови та літ. Тетяна Ласик, а її вихованці, учні III основної школи Вуковар не лише вивчають вірші та казки І. Франка, а й виконують казки в дійових особах.

Тож коли святкували річницю творчості товариства, показали свої здібності. Святковий вечір відбувся 12 червня в приміщенні III основної школи. Було прочитано безліч віршів Івана Франка, гості були ознайомлені з життєвим та творчим шляхом генія української літератури, хор виконав ряд пісень, в тому числі і пісні, написані самим поетом.

Збагатила програму своїми піснями професійна бандуристка Мар'яна Карпа з Липовлян. А проф. Тетяна Ласик разом із своїми вихованцями показали казку “Ріпка”. Програму святкового вечора також підготувала проф. української мови та літ. Тетяна Ласик.

Почесними гостями свята були: замісник Посла України в Республіці Хорватія Олександр Левченко, Голова Координаційної Ради української національної меншини РХ Славко Бурда, директор III основної школи Іван Мадярош, Голова обласної Ради Вуковарсько-Сремської жупанії Нікола Шафер, секретар Союзу русинів та українців РХ Гавриїл Такач, а також керівники інших КМТ, священики та гості із Загреба, Осієка, Рієки, Славонського Броду, Шумеча, Липовлян, Петрівців та з інших міст.

Члени КПТ-а “Іван Франко” беруть активну участь у різних міроприємствах. На святкуванні Дня Європи виступили з піснями у населенні Борова, брали участь у Петрівському дзвоні, виступили на літньому Фестивалі у Міклушевцях. Планують виступити на культурній Маніфестації міста Вуковара, а також підготувати концерти на св.Миколая та на Різдво.

Найбільшою мрією товариства є поїздка до України. Учасники товариства планують у 2006 році, на ювілейні дні Івана Франка відвідати Івано-Франківськ, містя, де письменник народився, жив та працював.

Тож бажасмо їм успіхів, творчого натхнення, довгих-довгих років праці. Нехай мрії та плани збуваються!

Оксана Мартинюк

Іван Франко (1856-1916)

**Шевченко народив, а Франко
виховав українську націю.**
Д. Павличко

Надійшла весна

Український Прометей, що залишив навечно свої твори – вогонь в одежі слова. Таким постає для України Іван Франко. За словами Павла Тичини, Франко був для безправної, розтерзаної України і університетом, і енциклопедією, і академією наук, і її міністерством культури та освіти.

У селі Нагуєвичі Дрогобицького повіту в Галичині, що була колонією Австро-Угорщини, 27 серпня 1856 року в родині старого Яцяковала народився рудоволосий, ясноокий хлопчина Ясь.

Дитинство Яся було щасливим, батьки душі не чули в дитині. Ласкава й співуча мати любила за працею співати різних пісень, і це справило на хлопчика перше поетичне враження.

Інший світ відкривав малий Івась у батьковій кузні: тут завжди було людно, за роботою точилися розмови про минуле й сучасне життя народу. Батьківська кузня стала для майбутнього письменника першою життєвою школою, а розповіді про важке життя людей – першими незабутніми уроками.

1862 року 6-річного Йванка посилають до школи в сусіднє село Ясеницю Сільну. Незви-

*Надійшла весна прекрасна,
Многоцвітна, тепла, ясна,
Наче дівчина в вінку.*

чайно здібна дитина за 2 роки навчилася читати по-українському, по-польському, по-німецькому. Тому батько віддає його до Дрогобича в німецьку школу при монастирі, де малий Франко після року навчання стає першим учнем школи.

На дев'ятому році життя Франко переживає страшне горе – смерть батька. Щоб зберегти господарство та врятувати чотирьох дітей від злиднів, мати вийшла заміж вдруге. Вітчим добре ставився до дітей і дав змогу Іванові закінчити школу. По закінченню її І. Франко вступив до Дрогобицької гімназії. Протягом навчання був найкращим учнем. У шостому класі почав писати вірші.

1872 р. нове лихо випало на долю Франка – померла мати, тому йому довелося самому заробляти на життя.

1875 р. Франко стає студентом філософського факультету Львівського університету, співпрацює в журналі “Друг”, публікує свої перші вірші та оповідання.

1887 р. вийшла в світ перша збірка поезій Франка “З вершин і низин”.

Освіту він завершив самостійно: 1891 року екстерном закінчив університет, 1893

*Зацвіли луги, діброви,
Повно гомону, розмови
І пісень в чагарнику.*

року захистив докторську дисертацію, здобув звання доктора філософських наук.

І. Франко активно друкувався в прогресивних газетах і журналах, брав участь у громадському житті. Одна за одною вийшли збіркові твори: поезії “Зів’яле листя”, “Мій Ізмарagd”, повістей “Борислав сміється”, “Перехресні стежки”, оповідань, переклади з літератур народів світу, численні наукові й публіцистичні праці. Він здобуває визнання як видатний український письменник і вчений. Франко добре розумівся в філософії, історії, політичній економії, етнографії, фольклористиці. 1906 року вчена рада Харківського університету присвоїла І. Франку без захисту дисертації почесний ступінь доктора словесності.

На жаль, Франко тяжко захворів та щоденна праця була девізом його життя аж до самої смерті.

28 травня 1916 р. Івана Франка не стало. Звістка про його смерть швидко рознеслася по Галичині. Похорон перетворився на велику демонстрацію. Це був всенародний сум за великим письменником, вченим, перекладачем та другом трудящих.

У Пишкуревоцх, "руским валале", даскельо километри южно од Дякова, уж дзешец роки отримую ше "Пишкоровски сокаци", културна музично-фоклорна манифестация. Того року тота манифестация тирвала два дні, всоботу и ввєдзелю, 28. и 29. августа.

Всоботу пополадню после покладаня венцох за шицких погинулих у Отечественей войны, святочно отворени "Х Пишкоровски сокаци". У фоклорней програми наступели КУД "Зора", домашнє дружтво зоз Пишкуревоцх, ГКД "Напредак" з Ускопля у Босни и Херцеговини и КУД "Весели Медімурци" з Чаковцу у Медімурию. Цаловечаршу програму виведол тамбурови состав "Звона" и їх госци.

Други дзень манифестації цикави за нас Руснацох прето же наступели и три нашо дружтва, з Миклошевцох КУД "Яким Говля", з Вуковару КУД "Осиф Костелник" и КПД "Русинох и Українцох" зоз Осеку.

У святочним дефилеу могли зме видици и историйне здруженє ПУ "Горватски Сокол" з Осеку, а єден од членох и наш Иван Гаргайов, Руснак з Осеку, вец конї

Конї липицанери

липицанери з дяковскей ергели и запрагани конї до свадзєбного коча, потим мажореткинї з Дякова, огньогасцох и їх оркестер и велї дружтва зоз жеми и иножемства. У дефилеу були и нашо дружтва, а кед на центру валала затанцовали фрагменти з руских народних танцох достали вельки аплауз.

У фоклорней програми хтора потим започала, наступели углавним дружтва з Горватскей, а з иножемства наступело дружво ГКПД "Матия Губец" з Таванкуту у Войводини и ГКДУ "Напредак" з Ускопля у Босни и Герцеговини.

Од националних меншинох наступели словацки КУД "Франьо Страпач" з Нашицкого Марковцу и нашо дружтва з Миклошевцох,

Вуковару и Осеку. Миклошевски и вуковарски танцоше наступели ведно у танцу „Карички, чапаша и чардаши”, а дзєцински групи зоз Вуковару и Миклошевцох наступели каждая окреме. Хор КПД "Русинох и Українцох" з Осеку представел ше з двома писнями, руску и украинску. Манифестация закончена з цаловечаршим концертом тамбурового состава "Газде" зоз Загребу.

Покровитель манифестації бул городоначальник Дякова, пан Зоран Винкович, а сопокровитель Осецко-бараньска жупаня.

На початку сом спомнул "руски валал Пишкуревоци", бо дакеди ту жили велї Руснаци, медзитим велї ше после Другей шветовой войны повисельовали з валалу, углавним до вуковарского краю. Нешка у Пишкуревоцх жию ище коло дзешец руски фамелиї. За їх ше духовни живот стара парох о. Игор Сикора, а у центру валала ище вше стої стара грекокатолицка церква, як твердия рускосци и памятник будуцим поколеньом же драга за мегчейшим хлебиком становела Руснака и ту, у Пишкуревоцх, у шерцу Славонїи.

В.Т.

Шпивацка група зоз Осеку

Миклошевски и Вуковарски танцоше ведно

РОЗШПИВАНА МЛАДОСЦ У МИКЛОШЕВЦОХ

Манифестацию отворел жупан Никола Шафер (други з ліва)

Тогорочна культурна манифестация „Миклошевске лето”отримана 12. септембра, а почала у предполадньових годзинох зоз святочну Вельку Службу Богу, хтору одслужел миклошевски парох о. Йоаким Симунович. Богата культурна програма тирвала през цали дзень, а закончила ше зоз заедніцким концертом двох дружтвох – Руского культурно – просвитного дружтва з Нового Саду и КУД–а „Яким Гарди” з Петровцох.

После Служби Божей у просторийох школи була отворена вистава малюнокх Владимира Провчия з Риски, як и вистава прикраскох його дзивки Татяни Крамер.

Такой после вистави у церковней сали з пригодну програму означени два значни рочніци: 100–рочніца од виходзєня першей кнїжки уметніцкей литератури на руским язичу Идилского венца „3 мойого валалу” др Гавриїла Костельника и 115–рочніца од народзєня миклошевского учителя Йоакима Костельника. Програму пририхтали учители Мария Хома и Дюра Лікар. Святочносц збогацел и новотформовани миклошевски мишани хор хтори одшпивал даскельо пригодни шпиванки. Тиж так окончєне и представяє нових кнїжкох Агнети Бучковей „Стриберни

мотиль и други сказки” и 6. числа „Думки з Дунаю”, виданє Союзу Русинокх и Украинцох Републики Горватскей.

СМОТРА ФОЛКЛОРУ

Тогорочну Смотру фолклору отворел генерални покровитель жупан Никола Шафер, а миклошевскей публики и велїм госцом з

околних валалох з писню и танцом ше представели шлїдуюци культурно–уметніцки дружтва: КУД „Осиф Костелник” з Вуковару, наймладши школяре и КУД „Яким Говля” з Миклошевцох, а потим КУД „Янковци” зоз Старих Янковцох, КУД „Яким Гарди” з Петровцох, КУД „Иван Франко” з Вуковару, КУД „Младосц” зоз сусєдних Томповцох, КПД „Карпати” з Липовлянокх, КУД „Хрватско срце” з далєкого Жабна при Сиску и КПД „Україна” зоз Славонского Броду. У програми участвовали и шпивачє з Риски, Татяна Крамер и Владо Провчийов. На концу пополадньовой програми наступели домашнї миклошевчанє и Вуковарчанє у заедніцким танцу.

ВЕЧАРШИ КОНЦЕРТ НА ВИСОКИМ УМЕТНІЦКИМ УРОВНЮ

Жє би культурна манифестация „Миклошевске лето” була програмски полнейша, Организациони одбор одлучел жє би ше и за вечаршу програму патрачом представло дасєдни нашо дружтва. З тєй нагоди були то члєни Руского культурно–просвитного дружтва з Нового Саду хтори зоз члєнми КУД „Йоаким Гарди” з Петровцох вивєдли заєдніцки концерт народних шпиванкох и танцох. Концерт бул удатни, нащива була така жє мєста за шєдзєнє не було, алє то патрачом

нє завадзало жє би зоз щирим кляпканьом наградзовали вредних аматєрох. На концу найповєме и тото. Тогорочна, трєца по шорє, культурна манифестация „Миклошевске лето ” у организационим поглядзє задоволєла, посцигло ше одредзєни уметніцки уровєнь. Вєлкє число патрачох було задоволєнє з виводзєньом, алє ше пред Организациони одбор наклада питанє чи то досц и цо трєба зробиц идущого року жє би вона задоволєла ширше пасмо любитєлєох культурного скарбу, насампредз Руснацох, а тиж так и других народох.

Покладанє венцох на миклошевским темєтовє

Культурна манифестация „Миклошевске лето”отримана под високим покровительством жупана Вуковарско–сримскей жупаниї Николи Шафера, а материялно помогол и Совит за национални меншини Републики Горватскей, „Агроварнїк” з Товарнїку и општина Томповци, а зоз своїм присуством тоту миклошевску шветочносц звєкшали представитєлє украинскей амбасади у Загребє Олєксандр Левченко, Никола Мак, соборски заступнїк и Здравко Галович, началнїк Општини Томповци.

Дю. Лікар

ЗНОВА ЗАСУЩАЛИ „ВИНКОВСКИ ЄШЕНІ”

39. „Винковски єшені”, смотра культурних, туристичних, газдовских досцигнуцох нашого краю, отримани од 10. по 19. септембер 2004. року под високим покровительством председателя Горватского Собору пана Владимира Шекса. У рамикох тей манифестациї 12. септембра отримана и дзєцинска часц тей манифестациї. Тиж так отримани и “Фолклорни вечари”-смотра фолклорних ансамблех зоз Вуковарско-сримскей жупанії на котрей участвовали и нашо найстарши и найафирмованши дружтва зоз Петровцох КУД “Яким Гарди” и Миклошевцох КУД “Яким Говля”.

На тогорочних “Фолклорних вечарох” участвовали и по три

дзєцински групи. У рамикох смотри всоботу, 11.09. на 19,30

годзин попри дзєвец дружтвох наступели и Петровчанє зоз двома генерацїями танцошох. Зявїюване на сцени “Винковских єшенєох” зоз танцом “ГОПАК” патраче не могли скриц одушевиє од прекрасного облєчива до складней и ритмичней увєжбаносци.

У предлужєню манифестациї отримани и “Дзєцински винковски єшені”. У дефилеу попри 35 фолклорних дзєцинских ансамблех наступели и наймладши члєни КУД “Яким Гарди” зоз Петровцох. Як по-

рядни учашніки дзєцинских винковских єшенєох уж побрали симпатїї тамтейшей публики.

У предлужєню фолклорних вечарох 13.09. наступело и нашо дружтво зоз Миклошевцох, зоз танцами „Привитни” и „Валалска полка”. Осем пари танцошох у руским облєчивє указали нашу традицию и зохабели шлїд о нашим иснованю и живоче у тих крайох.

Остатні дзєнь “Винковских єшенєох” бул 19.09.2004, а закончєл зоз святочним дефилеом шлицких учашнікох. Седемдзєшат двц ансамбли ше прєшпацирали през штредок Винковцох, а межди нїма були и члєни КУД “Яким Гарди” зоз Петровцох.

Звонко Костелник

Атрактивни "Гопак" на улїцох Винковцох

Младша група Петровчанох у дефилеу през Винковци

КПТ "Карпати" з Липовлян виступили на Міжнародному форумі дитячої творчості в Україні

Від 25.06. до 29.06.2004 р.в Україні проходив Міжнародний форум дитячої творчості української діаспори під назвою "Українські діти світу", присвячений 190-ій річниці від дня народження Т.Г.Шевченка. Форум відбувся за сприяння Почесного Президента Національного фонду "Україна – дітям" Людмили Кучми та організаторів: Міністерства культури і мистецтв України, Міністерства закордонних справ України, Черкаської обласної державної адміністрації, Державного Товариства "Україна – світ", Української Всесвітньої Координаційної Ради, Всеукраїнського Товариства "Просвіта" імені Тараса Шевченка та Черкаського обласного театру ляльок.

Участь приймали ансамблі української діаспори з 14 країн, навіть, з Нової Зеландії та Канади, а Хорватію представили КПТ "Карпати" з Липовлян.

Першого дня концерт відбувся в Києві, в Національній Опері України під назвою "Любіть Україну".

подарували глядачам 10-хвилинний виступ.

Другого дня "Карпати" відвідали місто Черкаси, де їх гостинно зустріли. Там липовлянци взяли участь у вечірньому концерті під назвою "Вінок для Кобзаря".

Третього дня "Карпати" подорожували до села Моринці, там вони відвідали музей (хатину), де народився Т. Шевченко та могилу

Великою честью для "Карпат" було виступити на такій почесній сцені.

Липовлянци

матері, яка знаходиться на подвір'ї. У селі Шевченкове липовлянцям випала нагода відвідати хату "Дяка", де в дитинстві працював Тарас. Також "Карпати" подорожували по місцях, де працював Т.Шевченко і бачили особливу знаменитість старого дуба, який має 600 років. А ввечері, в селі Шевченкове відбувся концерт "Садок вишневий коло хати".

Особливі враження в учасників лишив візит до Канева, де Т.Шевченко похований. Незабутні спогади лишилися від величного погляду на Чернечу (Тарасову) гору, де знаходиться пам'ятник Т. Шевченку. Покладанням квітів на

могилу була віддана пошана великому поету, а возвеличило подію звучання тихої класичної музики.

Заключний концерт відбувся у Каневі під назвою "Діти України", а організатори подарували всім учасникам по примірнику "Кобзаря".

Члени КПТ "Карпати", захоплені прекрасними подіями, чудовими знайомствами, незабутніми спогадами та зустрічами, щиро дякують Посольству України у Республіці Хорватія, а особто Послу України у РХ Віктору Кирику, який запропонував для участі у такій почесній програмі Товариство "Карпати", що, можливо, стало найбільшою подією для "Карпат" від початку їхнього існування.

Іванка Слота

Липовлянци біля пам'ятника Т. Шевченка на Чернечій

Свято лемківської культури

Лемківська ватра 2004.

*Я родився твоїм
сином
-доля моя бідна
і люблю мя
Лемковино
моя мати рідна!
І хоц землю наша
бідна
доя незавидна
-не забудут мої
очи тихих гірських
ночи:*

*Ані серце не забуде, докля жити
буде.*

*Бо ци-м годен позабити нашу
гірську красу
і смеречки і поляни де ся уці пасут.
і чарниці і яфири, ягоди, малини ?..
Верабоже не забуду нигда
Лемковину.
(І. Русенко)*

Розметаних на штири сторони
свѣта лемків мало не биті. З
великой туги за ридним зродилася
думка організувати ЛЕМКІВСКУ
ВАТРУ.

Од Чарной през Ганчову, Бортне
глядала она свого місьца жеби го
найти в Ждини. Од невеликой
групи люди – перша – аж по тисячи
тепер – скликує што рік на рідну
землю пару поколінь лемків, яким
найцінніша і незаступлена єст іх
вітчизна.

*Ту мене мати породила, солодким
молоком кормила.
Ту хочу жити, умираю де жили
мій отець і мати.*

Витайте дома! Зас на своїм! Де
наша земля, де наша доля, де є наш
рідний край. По бурях яки
пригинали нас до землі зас
простуєме хирбет і позераме в
гору, в пришвист.

*Земличко, земелько моя,
Лемківцино,
не памятай ім же тя здоптали,
запустили,
же роздиганяли Твої діточки. Не
памятай ім.
Не памятай і мі – жем дав Тя
вкраси,*

*жем ря не слухав, і замовк, и запер
ся Тебе.*

*Не памятай мі того, не памятай
мі!*

ЛЕМКОВИНО ПРИГОРНИ МЯ ДО СЕБЕ !

До тебе, Лемківцино – земле рідна
– ведут вшитки стежки і вшитки
дороги.

Рідна земля ногами стає ся святом
для виселених і емиграції. Хоц і на
кратко злітуються до рідного гнізда
як до цінного джерела духовної
криниці, жеби заспокоїти прагніня
лемківской души... бо серце плаче,
не дає забити про рідни гори, про
рідний край. Ту мож ся наслухати
співу, наозерати танців, нагішити
забавом і самому нарадитися по
свому. Мож ся надихати
Лемківцином а землю скропити
слезом.

Амфітеатром є зелений берижок а
при нім потічок черчит. Камениста
доріжка наоколо запах зграбаного
сіна і шум лісу. На беріжку тоти,
для котрих рідна Лемківцино є
смаком хоц і пісного але свого
кавальчика хліба. Присяд ся і ти на
горбочок а дидня, за роси почувеш
як тя кличе Мати.

В програми ВАТРИ сут конкурси
історії, географії, бесіди, є вибір
найкрашшой дівки, виступлює
дуже ансамблів. Серед свого

виростають і
наймолодши: діти і
молодіж, яки берут уділ
в конкурсах малюнків,
співу, рецитації чи в
спортових змаганнях.

ЛЕМКІВЦИНО ПРИГОРНИ
МЯ ДО СЕБЕ!

През три дни на фалаток
Лемківцини вертат
житя, з його власном,

неповторном атмосфером. Вечером
при огни бесідам, оповіданям і
співам неє кінця. Рідне, плекане
на чужині, нераз скриване – ту
серед своїх стаєся нормальне і
вибухат.

Ту можна видіти дідову чугу,
обізнити вечирки, весільни звичаї,
чути присьпівки а и загуляти
обертана.

Мово рідна, слово рідне, хто вас
забуває

той у грудях не серденько, а лиш
камінь мас.

(С. Воробкевич)

Дня не вистарчат дпя пережитя
вшиткого. Вечаром: є поважнійший
програма, є і весільший.

Серце росне, коли ся видит нараз
тивко свого народу разом. Міцніє
власне переконаня, же мусово
заховати своє і в рідний мові треба
виховати наступни поколіня. І хоц
то часто нелегкій наш обовязок то
єднак можливий!

Гей, забава, забава аж до рана. Гей
забава, забава цілу ніч.

Гей, гуляла, гуляла аж до рана. Гей,
гуляла цілу ніч.

О БОЖЕ ВЕЛИКИЙ СКРІПИ НАШУ ВІРУ !
ВЕРНИЙ ЛЕМКІВЦИНУ, ЗДІЙСНИ
НАШУ МРІЮ!
ВЕРТАЙТЕ НА РИДНУ ЗЕМЛЮ !
ПРІЖДЖАЙТЕ НА ВАТРУ !

Об`єднання лемків має за ціль
плекати і поширивати культурно-
освітну діяльність серед лемків,
охороняти пам`ятки минулого,
представляти і боронити прав
своих людей. Є членом Світової
федерації лемків і Федеральной унії
європейских національних меншин.

Об`єднання лемків у Польщі

ЛЕМКИ УСІХ КРАЇВ – ЄДНАЙТЕСЯ

таким було неофіційне гасло XXII фестивалю
“Лемківська ватра”

Друзі лемків – також лемки
Бажаючих потрапити на свято лемківської культури виявилось так багато, що лише з Києва було зафрахтовано два автобуси. Більшість – члени або друзі київського товариства лемків, а ще – журналісти, музиканти, просто студенти, яким усе цікаво. Наймолодшому гостю “Ватри” – Зоряну – було лише два роки. Ждиня нас зустріла розмаїттям наметів, що уже прикрасили пагорби фестивального містечка. Саме містечко – це огорожена територія під охороною, де розташувалися літній амфітеатр із лавочками, який можна було споглядати просто з намету, ряди для торговців сувенірами, велике шатро “громадського харчування” та кілька військових наметів, де за помірну плату могли розміститися ті, у кого не було власного тенту над головою. Збудоване воно спеціально для фестивалю і, як мені пояснили, працює лише раз на рік – коли спалахує вогонь “Лемківської ватри”. Цього року свято відбувалося уже двадцять другий рік поспіль. Крім концертів фольклорних колективів (удень) та рок-гуртів (увечері), тут проходили дитячі конкурси співу та декламації, конкурс “Міс Лемковини”, де перемогу святкувала 15-річна Христина Дробенко з Нью-Йорка, спартакіада (до речі, команда “Лемки Києва” посіла друге місце

серед футболістів). На “Ватру” з’їхалися близько трьох тисяч глядачів із Польщі, України, Словаччини, Німеччини, Росії, Хорватії, Канади. І хоча не всі мали лемківське коріння, спрацьовувало безвідмовне правило: “Друзі лемків – також лемки”.

Жили тут колись лемки, як одна родина

Назва лемки походить від вигуку лем, яким густо пересипана місцева говірка. Це – одна з найбільших етнічних груп, які проживали в Карпатах по обидва боки Східних Бескидів. Проживали – тому що у 1944-47 під час операції “Вісла” близько 500 тисяч лемків вивезли в Україну (переважно – у Тернопільську область), а ще 150 тисяч розпоростили на возз’єднаних понімецьких землях на північних і західних околицях сучасної Польщі. Але попри асиміляцію та подібне розпорощення вони зберегли свою мову, культуру, і тепер по всьому світу існують об’єднання лемків. Та й сама “Лемківська ватра” шириться континентами: цього року п’яту “Ватру” запалили лемки Канади, втретє вона спалахнула у Монастирських на Тернопільщині, першу ватру відбули лемки США. По дорозі до Криниці – визнаного польського бальнеологічного курорту, що не поступається Баден-Бадену чи Трускавцю – довелося почути не одну історію від очевидців

тієї великої депортації. Вони досі пам’ятають, як доводилося лишати господарство і у теплушках вирушати у незвідане. Дехто згадував місцевого художника-примітивіста Никифора, якого за життя всі вважали блаженним, а після смерті Європа відкрила його як непересічне явище культури – у Криниці тепер є музей художника. Багато хто з лемків мріє повернутися в рідні місця – хоча б на старості літ. Діти та онуки здебільшого пустили коріння на новому місці.

Мода на українське

“Це треба було приїхати до Польщі, щоб побачити українське”, – промайнуло в думці, коли в перший день молодіжну дискотеку відкрили записи... “Гайдамаків”. Як виявилось, на “Лемківській ватрі” – і в Польщі загалом – існує певний сентимент до всього українського мелосу. Компанія поважних поляків, що розташувалися в наметі поряд із нашим, під вечір раптом заспівала українських народних пісень. Українські мелодії не змовкали з ранку до ночі і під шатром-баром, де стояли столи і продавалося пиво та кава. Цікаво було спостерігати, з яким інтересом молоді поляки виспівували ту ж “Шабелину” чи “Дівча з грушками”. Не знаю, чи розуміли вони слова, але їх захоплювала сама атмосфера долучення до загального хору. І

взагалі усі три дні Ждиня співала і танцювала саме під українську музику. Після фестивалю залишилося відчуття, що навіть маленька етнічна група, якщо захоче, може багато. А що вже казати про великий народ. Варто тільки відчувати себе народом.

Наталка Позняк-
Хоменко
газета “Без
цензури”

Наші танцюристи перед виступом у Ждині

На "Лемківській ватрі" у Ждині наступели и нашо дружтва

И того року у Ждині, од 23. по 25.юлий, Заєдніца Лемкох Польскей организоваła манифестацію „Лемківска ватра”, док Министерство култури и Министерство спорту Польскей були главни спонзоре ей отримованя.

Манифестація "Лемківска ватра" ше отримує з нагоди здогадованя на трагедийни події з прешлосци Лемкох, Русинох и Українцох у Польскей кед, у периодзе од 1945. по 1947. рок, тедишня комунистична власц насилно депортовала коло 480 тисячи людзох до Советского Союзу, а коло 150 тисячи людзох преселела до сиверней часци жеми, котра превжата од Гитлеровой Немецкей.

Дваецц друге швето лемківскей култури започало пияток, 23. юлия на 13 годзин зоз традиційним паленьом огня. През тоти три дні тирваня манифестації, окрем наступох фоклорних ансамблех, хорох и шпивачох, було и змаганє дзецох у шпиваню и речитацийох, як и змаганє у подобових роботох на тему "Намалюєм свой швет". Тиж так виберана и "Мис Лемковини", а титулу того року однесла Христина Дробенко з Нью Йорку, ЗАД.

"Лемківску ватру" провадзели и други манифестації. Ювильейна "X Лемківска Спарктарияда", змаганє у спорту, тиж так ше отримовала под час отримованя манифестації. Направени и велі вистави, як цо вистави подобових роботох сучасних малярох, вишивкох, фотографийох з прешлих манифестаційох, презентация народного ремеселніцтва и ище велі други.

На манифестації наступели и нашо дружтва. Всоботу пополадню КУД "Яким Гарди" зоз Петровцох наступело з двома танцями, а ввєдзелью и дополадня и пополадню, коло уж спомнутого дружтва заєднічки наступели КУД "Яким Говля" з Миклошевцох и КУД "Осиф Костельник" з Вуковару. Шицки танци були у кореографії проф. Звонка Костельника з Петровцох.

Петровски танцоше у Ждині

У готелу у Порачанскей долині

Стретнуце зоз старима приятелями

На драги за Лемковщину у Польскей зашли зме до

Порачу у Словацкей, руского валалу хтори ше находзи коло 70 км сиверно од городу Кошицох на обриву Карпатох. Ту зме ше застановели одпочинуц ше од драги, бо наш ансамбл хтори бул составени од трох дружтвох зоз Петровцох, Миклошевцох и Вуковару мал наступиц ютредзень на "Лемківській ватрі" у Ждині, културней манифестації Русинох-Лемкох зоз Польскей.

Ту зме ше застановели не лем прето, але и зато же ту маме приятельох, членох Фоклорного дружтва Порачан, хтори наступели на Петровским дзвону 2001. року, а и познейше зме ше стретали на фестивалу у Свидніку. У Порачу 2002. року госцовали и петровски фодбалере и на їх турниру дзе освоєли друге место. Змесцели зме ше у готелу "Порачска долина", вилециску у Порачскей долині недалеко од валалу. На драги до готелу могли зме розпатрац прекрасну природу Порачскей долині, хтора и преглашена 1981. року за природни резерват, пре богату флору и фауну. Ту ше находза и даскелью скияшки дражки. После отриманей танечней проби и вечери, зоз валалу пришли члени Фоклорного дружтва Порачан. Каждому подаровали кнїжку о месту и касету зоз народними песнями хторе видало їх дружтво. Шицки зме ше позберали у карчмочки при готелу на заєднічким друженю. На столу ше нашли традиційни руски пампушки лебо бухти, як их даєдни волаю и други колачи и лаготки хтори порийтали їх жени. Дакус пива, або даяке друге пице, упознаванє, бешєда о рижних темох ведно зоз нашу руску писню и танцом, та час швидко прешол, а кед зме ше рушели розиходиц уж були дробни годзини.

Лемківська ватра у Ждині

Польська

КУД "Яким Гарди" Петровци

КУД "Я. Говля" и КУД "О. Костелник"

За памятку зоз Ждині

Сувенири зоз слами

Публика зацікавлено провадзи програму

Зденко Бурчак зоз Вуковару

Ведно: КУД "Яким Говля" и КУД "Осиф Костелник"

КУД "Яким Гарди" зоз Петровцох

Шпивацка група РКПД зоз Нового Саду

Миклошевске

леџо 2004

КУД "Осиф Костелник"

КУД "Яким Говля"

КПД "Україна" Славонски Брод

КПД "Карпати" зоз Липовлянох

КПД "Иван Франко" Вуковар

"Пишкоревски

сокаци"

У Пишкоревцох наступели и наймладши

Звонко Еделински провдзи наших тансчійкох

"Горватски сокол" и наша грекокатолицка церква у Пишкоревцох

Руски танци у центру Пишкоревцох

Нашо дзеци зоз Вуковару и Миклошевцох

ФЕСТ-НАМ у Липовльанах

КПТ "Карпати" перед виступом і на сцені

Покладання вінків у Липовлянах

Народний депутат за національні меншини Нікола Мак на відкритті Фестнама

Завжди атрактивний гопак

Круглий стіл "110-а річниця переселення українців до Липовлян"

FEST-NAM - фестиваль національних меншин

присвячений 110-й річниці переселення українців у Липовляни

КПТ "Карпати" із

Липовлян – організатор третьої підряд маніфестації "ФЕСТ- НАМ", фестивалю пісень і танців національних меншин. Цього року святкування відбулося 22 серпня, а було присвячено 110 - ій річниці переселення українців до Липовлян.

Фестиваль проходив під високим покровительством Міністерства Культури Республіки Хорватія та міністра Боже Біскупіча, а також Ради за національні меншини РХ і Спілки Липовляни та Сісачко-Мославської жупанії.

Маніфестація розпочалася зранку відкриттям виставки хорватських та українських художників. У приміщенні Будинку культури були представлені мистецькі роботи Вячеслава Кривицького, академічного художника з України, Любіци Козіної із Загреба, Володимира Провчого із Опатії, Зденки Сучец із Липовлян і Дюри Бутіни із Кутіни.

Після огляду виставки відбулося засідання Організаційного комітету та

круглий стіл на тему "110-а річниця переселення перших сімей з України і Галичини у Липовляни та околицю." Про прихід українців у Липовляни, а також в інші мославські поселення (Меджуріч, Банову Яругу, Кутіну, Поповачу, Лудіну і Нову Субоцьку) присутнім розповів о.Роман Мизь, колишній священик у Липовлянах. З культурою українців та звичаями віри ознайомив гостей проф.Дюро Відмарович, бувший Посол РХ в Україні.

Пам'ять загинлим у Вітчизняній та Другій Світовій війні вшанували покладанням вінків на місцевому Липовлянському цвинтарі. Потім розпочалася святкова програма маніфестації "Пісні і танці національних меншин", де

виступило більшість Культурно- мистецьких товариств із середньої та східної частини Хорватії. Програма маніфестації була цікава, захоплююча і різноманітна. Святкову програму підготували такі товариства: КМТ "Іван Брнік-Словак" із Єлісавца, "Чеська бесіда" із Кончаниці, Босняцька група Сісак з музичним колективом "Світлість", КМТ "Петофі Шандор" із Чаковця, КМТ "Сунянка" із Суні, оркестр КПТ-а "Фрателланзе" із Рієки, КПТ "Карпати" із Липовлян, КМТ "Яким Гарді" із Петрівців, КМТ "Яким Говля" із Міклушевців, КМТ "Осіф Костельник" із Вуковара і КПТ русинів та українців із Рієки.

На фестивалі були присутні : представник Міністерства Культури, помічник міністра Іван Бете, представник Посольства України у Республіці Хорватія Олександр Левченко, народний депутат Нікола Мак, представник Союзу русинів та українців Даніел Перунські та інші.

Привітальний танець

КМТ "Яким Гарді" Петрівці

ЧЕРВЕНА РУЖА 2004

43. фестиваль культури Руснацох и Українцох С и ЧГ у Руским Керестуре тирвал три дні од 02. – 04. юлий, а програми були лем у вечарших годзинох, углавним пре горучаву.

43. "Червена ружа" започала пятак на 20 годзин з отвераньом вистави "Колония Няради 2003", дзе зме могли видзиц подобово роботи Богумила Карлавариса, Яноша Месароша, Петра Мойка, як и руских авторох Влади Нярадия и Дюри Папуги.

Пол годзин познейше мали зме нагоду провадзиц "Червене пупче" шпивачко-танечну манифестацию дзецох, хтора була подзелена на штири часци. У уводней часци програми наступели Дзедински Хор Основней Школи и Гимназии "Петро Кузмяк" зоз Руского Керестура и шпивачка група Музичней оводи Руски Керестур. У другей часци наступели шпиваче и дзедински ансамбли зоз местох дзе жию Руснаци и Українці у Войводини. Треца часц була пошвечена виводженю нових композицийох за дзеци, а у штвартей закончуючей часци, док ше чекал резултат жирия за преглашоване побидницькей писні, мали зме нагоду чуц даскельо побидницьки писні зоз прешлих "Червених пупчох". Пиятокова програма закончела зоз "Керестуряду", дзе наступели даскельо состави и рок групи зоз Керестура и околїска.

В соботу вечар на шоре була програма "Червена ружа", по хторей и цали фестиваль ноши мено. У першей часци було змагане шпивачох - аматерох за найкрасши глас, док друга часц пошвечена змаганю нових шпиванкох, компонованих у народним духу.

Внедзелю вечар "Червена ружа" закончела зоз "Шветочним концертом", програму дзе наступели музично-фоклорни ансамбли зоз Сербии и Чарней Гори. Замерковали зме же на фестивалу не наступел ані еден ансамбл зоз сушедних жемох, а зоз швета наступел професийни

осемчлени ансамбл шпивачох и танцошох "Росичи" зоз Калинін-городу зоз Росийскей Федерациї.

Фестивал бул у организациї Дома Культури зоз Руского Керестура, а соорганизаторе Национални совет Руснацох, Месна заедница Руски

ГИМНА ФЕСТИВАЛА: Яким СИВЧ

РУЖИ, ЧЕРВЕНИ РУЖИ

*Єдней соботи на танцу,
Док сцїха музика грала,
Дзивчатко з пайташку стало,
У рукох ружки тримало.
Пайташка пошла з легиньом,
Дзивчатко саме остало
И еден по еден лїсток
З червених ружох таргало.
Ружки, червени ружки,
Прекрасни пахняци квет,
Ружки ми наймилише квеце,
Вони ми цали швет.
Дзивче, прекрасне дзивче,
Красшого од тебе нєт.
Будзем це любїц навики,
Нє дам це за цали швет.
Ружки, червени ружки,
Прекрасни пахняци квет,
Ружки ми наймилише квеце,
Вони ми цали швет.
Дзивче, прекрасне дзивче,
Красшого од тебе нєт.
Будзем це любїц навики,
Нє дам це за цали швет.*

Керестур, Основна школа и Гимназия "Петро Кузмяк" Руски Керестур, члени Музичней редакциї РНС и члени средствох информования по руски.

Зоз исторїї "Червеной ружки"

Найвекша културна манифестация Руснацох и Українцох котри нешка жию у Войводини, Фестивал культури "ЧЕРВЕНА РУЖА", виролла зоз културней манифестациї керестурских студентох, стредньошколцох и валалскей младежи. Було то на початку 60-тих рокох кед месни младежски организациї достали задлужене позберац коло себе студентох и стредньошколцох зоз своїх местох

под час летнього розпусту и анимировац их на рижнородну дружтвену активносц. У Руским Керестуре младежскей организациї то не було чежко зробиц, бо студенти и школяре уж и по власней иницијативи организовали даяки спортски активносци. Зоз цильом же би ше таку активносц преширело и на културни план, у валале ше почало организовац концерти под назву "Микрофон ваш", на котрих наступали шпиваче початніки без даяких векших пририхтованьох. Провадзел их младежски тамбурови оркестер и оркестер теди ище младого ентузияста Якима Сивча. Уж о даскельо роки ше указало же тот културно-музична акция може постац значна културна манифестация у валале кед ше до ей пририхтованя уложи дакус вещей труду. Тедишні члени Клуба студентох и стредньошколцох себе пририхтоване тей културней манифестациї поставели як найважнейши задаток. Под час пририхтованьох 1962. року настала и идея як манифестациї дац мено. Сивч спомнул назву "Червена ружа" и то и прилапене. Назва ношела символику младосци, то найкрасши квиток облубени и при младих...Музично-забавна програма младих отримана 4. августа 1962. року. Так вдерени фундамент найквалитетнейшей и наймасовнейшей културней манифестациї при Руснацох у Войводини, так розквитла "Червена ружа".

(Хаснована уводна статя Дю. Латяка "Червена ружа" - слика наших културних досцигнуцох и отвореносци, друкована у кнїжки "30 ЧЕРВЕНИ РУЖИ", НИУ "РС" 1991)

З Н О В А У В О Д И Ц И

У наших валалох Петровцох и Миклошевцох у Горватскей и Руским Керестуре у Войводини, на треци дзень Русадльох, завитни дзень од ляду. Того дня роками ше ходзело на паломніцтво и зоз тих наших горватских крайох, до Водици при Руским Керестуре. Пре воєни обставини, тот традиция була, по тот рок претаргнута. Дзекуючи Здруженю петровских пензионерох и парохох Петровцох, Миклошевцох и Вуковару, того року, 01. юния, рушела процесия спрам Водици, але не пешо, або на кочу, але у автобусу. Духовни оец и водитель молитви паломніком бул о. Ярослав Штелбаски, парох вуковарски.

Радосц же ше идзе гу Марії Водицовой ніч не могло погубиц, та ані детальне перевірюване и препатрованє з боку погранічної полиції и царини (45 мин.). До Водици ше сцигло пол години скорей Служби Божей. Процесию дочекали зоз крижами домашні и таторе, и привели ю по каплічку.

Архиерейску Службу Божу предвозел перши егзарх Апостолско Егзархату за греко-католикох у Сербії и Чарней

Гори, кир Дюра Джуджар. Сослужели священіки зоз рижних местох: Дюрдьова, Коцура, Шиду, Бачинцох...

Наказовал владика Джуджар.

Привитал шицких вирних, госцох и домашніх. Задзеквал ше керестурскому церковному одбору за шицку потерашню роботу при ушорйованю каплічки и коло ней (каплічка по тераз реновирана зоз вонка, а почало ше и зоз роботу нука). Подзеквал тиж шицким людзом хтори тоту роботу потримали пенежом, а и з молитву.

У казані владика потолковал як нам исус зохабел три ствари:

Еухаристию, Верховного апостола и свою мацер, и най нігда не опуштиме молитву гу Мацери Божей. Вона тот хтора пережила тілесни и духовни болі, вона тот хтора зна цо робота и цо чежки животни часи, вона нас у шицким розуми, вше нам помагала, и поможе, як у духовних, так и у материялних потребох. Ише надпомнул же народ покля почитує Мацер Божу, потля тот народ не препадне. Вона нам приклад як жиц, як церпиц, як любиц те. жиц по Божим закону. Циль нам присц до неба, а зединени зоз ню то и посцигнеме.

По обиходу коло каплічки и святочного благослову, пошло ше до Руского Керестура, дахто до родзини, дахто до обиходу валала.

Того вовторку, на 16 godzin автобус вуковарских регистрацийних таблічкох рушел зоз Керестура. Людзе у автобусу кажде зоз своїма упечатками, не роздумовали о граніци, ані о тим цо их чека у драже, знали же Мац Божа Водицова зоз німа.

Любица Гаргай

ШВЕТО ШИЦКИХ СВЯТИХ У ПЕТРОВЦОХ

Як и у цалей Горватскей так и у Петровцох, на греко-католицким теметове, зоз покладаньом квеца, паленьом швичкох и молитву на гробох найблізших, першого новембра означене швето Шицких святых. Панахиду за шицких покойних одслужел и гроби поблагословел

петровски паноец Владимир Магоч хтори окреме пошвецел Криж погинутим бранітельом з валалу. Длужну почесц бранітельом указала и делегация општини Богдановци и Ради Месного одбору Петровци, а при истим крижу и делегация Фодбалского клуба “Петровци”

зоз венцом и паленьом швичкох здогадла ше и подзеквала шицким покойним членом и прихильніком клуба. Велі людзе и на Задушни дзень, другого новембра обишли гроби своїх найблізших, родзини, приятельох и познатих.

З.Ерделі

Водица – каплічка у керестурским хотаре

Цо то Водица?

Можебуц слабше познате, кед не шицким, але вец окреме младшим генераційом, цо то Водица? Знаме же то каплічка у керестурским хотаре, на Медешу и же там иду паломніки модліц ше и и гледац помоц Мацери Божей. Але прецо? Як то почало? Яка то там вода? Вельо питаня, а одвит сом нашла у кніжки о. Владислава Варги "Водица". Монография видата 1990. року, а видали ю Войводянски Викарият Крижевскей Епархиї, Руски Керестур и НВРО " Руске слово" Нови Сад.

Збуваня о Водици углавним преношени з усну традицију, та так велі думаю же то видумана легенда до хторей ше вше меней вери. Но, же то не так, исную и записани документи. Найстарши таки документ, то писмо керестурского пароха Янка Копчаня Крижевскому Владикови зоз 1827. року. У нїм, медзи иншим пише: "... у оддаленосци 15 минути од валалу, находзи ше студзенка, хтору моя парохия пред пейцома роками оградзела, зоз твардима десками, по нашим наволани паланки, за власне хасноване и за полонїкох..." Надалей, оец Копчань описуе як даскельо дзивчата ту видзели якешик незвичайне зявене хторе зоз себе выдавало вельке шветло. Дзивчата ше злекли, сцекли од студзенки, але и з далека видзели тото шветле зявене. Кед людзе у валале чули їх бешеду ишли ше сами прешвечиц о тим. "... даяки, зоз чудованьом и побожним страхом видзели у тей студзенки гвизди як виходзели з води и выдавали зоз себе шветло, як блїщацы огень, а так исто и якешик цело, подобне до малого дзецка хторе плїва у води. Воно ше зявїовало и щезовало. Таки чудесни зявеня видзели велі людзе, та и з околних местох Сербї, Мадяре..." Приходза людзе гу студзенки и починаю ше модліц. Не зна ше точно кеди студзенка викопана, лем кеди є оградзена. Перше незвичайне зявене збуло ше ише 1817.

року, кед при тей студзенки ноцовал еден роботнік "... Вон вноци на тим месце не лем чул поджемни шум, але и видзел у сну чудесно облечену прекрасну панї". (тото записане у "Краткей вистки").

Водицово чуда

Було ту ише чудесних видзеньох: Чудесна була дзивка зоз розпущенїма власами; Дїва барз крашне облечена; Невеста крашне облечена у билих шматах; Красна панї стої на води и трима дзецко на рукох; Велька заря итд. Таки зявеня у тих 20-тих рокох були части и рижним людзом.

У тим чаше почали и чудесни виздравїованя. Єдна жена наприклад, була роками барз хора, а умрец не могла. У сну ше ей обявела Пресвята Богородица и гварела: "Жено кед би ши ше зоз тей студні з тоту воду умила, дораз би ши оздравела и твоя би хорота прешла". Так и було.

Шицки виздравеня ше збули з помоцу молитви и умиваньом з воду зоз тей студзенки. Ту шлєпи препатрели, хроми преходзели, нерухоми станули, живи рани од вредох ше осушели, вельки болї зубох престали, горучка преставала итд., итд.

Чудесни видзєня части дагдзе по 1856. рок, а вец опадуоу и з часом щезую. Чудесни видзєня ше по не-

шкайши часи предлужую. Так 1859. року 10-рочни хлапец, зоз Малого Идьошу, хтори анї крочай не мог направиц, анї вжац дацо до рукох, кед го мац и тета принесли до Водици, умили зоз воду и модліц ше почали у церкви, о минути и пол хлапец скочел на ноги и бул здрави.

1861. року штераецрочни человек, зоз истого места, римокатолик, пришол гу студзенки на палїцох, а о тидзень пошол дому без нїх.

Ту у каплічки виздравела и жена хтора пришла зоз Славонїї, од Дякова. За Водицу дознала так же ше ей у сну явела Пречиста Дїва Мариа и гварела ей за тото святе место.

У Водицовой кніжки од 1941.-54. рок записани ише велі виздравеня: жена зоз Филїпова виздравела гоч дохторе од ней дзвигли руки, дзивче Зузана ту станула на ноги, а вец руки, очи, живци не мож анї шицко начишлїц цо ту людзом оздравело.

Парохова осторожносц

Парох Копчань барз осторожни коло збуваньох у Водици. Гоч людзе навалюю, не допуше гу студзенки положиц анї криж, анї икону Богородици. Ніч не роби по своїм и о шицким информуе Владіку. Дава очисциц студзенку, и гледа, чи дацо не найдзе цо ту годно потолковац чудесни збуваня. Зробел шицко цо було у його моцох же би одстранел можлїву спреводзку.

Пре случай Водицових зявеньох зазначени три комисїї хтори були основани, I уж 1830. року, а II и III од 1856. по 1858. рок.

Почало ше роздумовац и о будо-

ваню церквочки, та ше мушело добре випитац ситуацију Водици и зоз боку церковних и зоз боку цивилних

власцох. 1857. року Владика видава дошлебодзенє за будованє каплічки хтора збудована 1859. року. Тедишні керестурски парох бул Янко Гвожджак."...Водицова капліца подзвигнута на чєсц Непорочного Зачатия Пречистей Діви Марії. Кєд знаме же догма (правда вири) о Непорочним зачатю була принесена 08. децембра 1854. року од Папи Пиа IX, а сама Марія у Лурду 1858. ше обявєла як непорочне зачатє, вєц наша Водица медзи першима церквами хтори пошвєцєни тєй християнскєй правди, а на линиї Лурдских обявєньох хтори тєди правє ше почали розвивац. Значи, история Водици у тєй капліци, старша и од Лурдскєй пєщєри.

Прецо процесії? Цо завитни дзєнь?

1853. року вєльки каменєц барз побил поля у керестурским хотаре. Тота подія ище баржей обрацєла людзох гу Марії. Тєди ше трєци дзєнь Русадльох нє славелє и баш прєто тєдишні людзє вжали тот роботни дзєнь же би го пошвєцєли Пречистей Діви Марії з молбу же би чувала їх поля од ляду и других

нєщєсцох. Значи, Завитни дзєнь, бо ше нашє предки завитовали и дали святочнє обєцанє Марії, же ше зиду на тот дзєнь до Водици. Того дня у процесийох приходза паломніки и зоз других местох, тисячи их.

Жє и нєшка мац Божє чува керестурски хотар, пошвєдочєл ми єдєн штєрацєцрочни чловєк (кєд сом го чула ище сом нє знала нїч о Водици). Вон гвари так: кєд приходза лядово хмари, над Водицу ше роздзєля, на лїво и на право и пойду, а каменєц нє пада. Кєд же и спадє дакус нє направи нїяку чкєду (тєраз ми янє прецо).

Процєсїї до Водици иду и на други церковни швєта.

Марія Водицова нєшка

Марія Водицова виздравєє и нєшка, алє помага и у шицких

других потребох. Хто нє вери най сам опробує.

Сам автор тєй кнїжки зоз хторєй сом вжала податки швєдочєи як настала тота кнїжка. 1987. року гу

нєму пришол єдєн млади оцєц фамєлії и пошвєдочєл як му Марія Водицова ришєла вєльки проблем, хтори нїхто нє могол ришиц. Ходзєл три днї до Водици и модлєл шє. Трєци дзєнь кєд пришол з Водици дому, проблем бул ришєни.

О. Владислав Варга у своєй кнїжкє пишє "Кєд сом вислухал того зворушєного, а заш лєм присєбного младаго чловєка, його приповєдку, подзєкованя и вири до Пречистей Діви Марії Водицовой - зажадал сом прєглїбиц моєо слабє познаванє Водици и помогнуц и другим же би упознали єй вєльку и прєкрасну прєшлєсц".

Дзєкуєм и я (а верим и ви) О. Варговєму же однял оз забуца тоти збуваня зоз хторих шицки ми можємє вєльєво того научиц.

Вишпивани и вєлї писнї о Водици, як познатих авторох так и народни.

Любица Гаргай

Народна пися:

„Водицова писня”

*В Водици шє появєла, о, Марія,
Руски наод полюбєла, алилуя*

*Радуйцє шє, хєрувими,
шпивайцє, сєрафими,
радуйсє, радуйсє, Маріє*

*В Керєтурє при Водици, о, Марія,
Дзє конопи були таки, алилуя
(Радуйцє шє)*

*Чудотворнєй Мати нашєй, о, Марія,
Руски народ писнї шпива, алилуя
(Радуйцє шє)*

*Заблїснула у Водици, о, Марія,
Славимє ю з цалєй души, алилуя
(Радуйцє шє)*

*Ми шє, браца, шєстри разєм, о, Марія
Покланяйцє прєд образєм, алилуя
(Радуйцє шє)*

Кирбаї нешка и дакеди

Кирбаї уж одавно не тельо нащивени як дакеди були. Людзе маю скоро цалодньови роботни час, а кед церковне швето не пада внедзелю, госци, евентуално, можу сцигнуц на вечеру.

Домашні ше вше рихтаю же буду мац вельо госцох але, як сом уж гуторела, найчастейше приду лем найбліжши и то кед не биваю барз далеко. Аж анї „кирбайоше” вецей не нащивюю Миклошевци у таким чишле як дакеди. Гоч на нешкайших кирбайох мож пренайсц ствари як дакеди на вашарох, куповна моц ше при векшини людзох зменшала, а ту и вельки тарговацки ланци котри у своїх рекламах понукаю шицко туньше. Ту и там, найчастейше ше купи даяке бависко и цукрик за дзеци.

Но, понеже то традиційна хвилька кед ше стрета родзина лебо давно знани приятеле, шицки обисца ше окреме святочно ушорюю, а госцох ше чека од самого рана.

До Велькей Служби Божей иду шицки котри не муша остац дома чекац госцох, та и церква полнейша, а святочности Служби Божей вше допринешу и госцуюци паноцове.

Давно прешли часи кед ше додня рано парадно упраговало конї и ище поспани дзеци кладло до

кочох, а вец „попрейга” скоком до „сушедного” валалу, до нини на кирбай

Але праве таких часох ше нашо родичи, з носталгию здогадую на нешкайших кирбайох. Часох кед ше з конями обеговало хто скорей сцигне на кирбай, часох кед дзеци не могли дочекац конец Служби Божей же би ше вожели на на рингишпилох лебо древених конїкох, кед ше цукрово бонбони знали розпущиц у кишенкох нових шматах (бо за кирбай ше вше облекало нови шмати) бо их ше вше накуповало и за „познейше”, кед кирбайски персцені блїщали на дзивоцких пальцох, а окреме ше преказовало з нїма кед их подаровал даяки легинь, кед нини и шовгрове у предвечарших годзинох, гнетка знали зашпивац нашо прекрасни писні, кед столи були полни едзенья, колацох, пица а вше ше „бало” чи будзе досц – а вше було досц бо ше вше превельо порихтало. И нешка ше так рихта але дзеци маю бонбони кажди дзень, та их кирбайски слабо цикавя, едзене нет хто поесц а писня ше уж давно не чуе. Людзе понагляю з работи на роботу, едза швидко а приходза на кирбаї, лем тельо, на даскельо хвильки, пре традицию и же би ше родзина не нагнївала але непреривно патра на годзинку бо их уж далей чекаю други обовязки. Шицко то лем вигварки але... таки нешкайши живот.

А.Б

Кирбай у Миклошевцох

Миклошевска церква

К И Р Б А Й

Кирбай ше, у наших местох, звичайно отримую на церковни швета, точнейше на дзень кед ше пошвецовала церква у одредзеним месце. Єст даскельо винімки котри настали пре практичне славлене кирбайох. Найчастейше прето же би кирбай падал вше исти дзень и же би бул теди кед векшина не роби а то недзеля. Так кирбай у Петровцох вше

першу недзелью у октобру а у Вуковаре и Осиеку вше остатню недзелью у истим мешацу.

У Миклошевцох кирбай вше на Малу Матку Божу, 08. септембра. Того року була среда та векшина госцох приходзела по законченю роботного часу. За кирбай ше вше шицки окреме святочно рихтаю а парохияне окреме

радосни кед маю нагоду дочекац свойого владику. Так було и того року.

У пополадньових годзинох отримало ше фодбалске змагане а дзеци мали нагоду пренайсц дацо за себе медзи шатрами котри „кирбайоше“ вше поставяю коло церкви и дражкох на главних улїчкох. Попробуйме одгаднуц прецо?!
А.Б.

Кирбай у Петровцох

Петровцох 3. октобра преславлене швето Покрови Пресвятей Богородици, Кирбай на котрим були присутни штирме нашо владикове, красне число священїкох и вирних. Тиж так пошвечена и обновена петровска церква, цо допринесло же би торжество Кирбаю було ище векше.

Архиерейску Службу Божу служели штирме нашо владикове: кир Славомир Микловш, кир Йоаким Гербут, кир Киро Стоянов и кир Дюра Джуджар. Сослужовали о. Йоаким Симунович, о. Йоаким Дудаш, о. Михал Симунович, о. Никола Ступяк, о. Владислав Рац, о. Михайло Малацко, о. Ярослав Штелбаски, о. Томас Смоленьяк, о. Славомир Галик и домашнї парох о. Владимир Магоч.

У своєї казанї владика Гербут наглашел: Доброта и пожертвовносц Мацери Божей, котра зоз омофором прикрива свойо вирни дзеци, прикрива нас и нешка котри зме ше коло ней позберали преславиц ей швето и у храме котри ей пошвечени. Зоз свою любову як добра мац заберує нас коло себе, дава нам поради и потїхи у нашим каждодньовим живоце. Нашо предки за Дунайом знали кому треба

пошвечиц найвекшу парохию у Срме, Мацери Божей котра як и теди так и teraz чува и охранию наш народ од витрох и бурїох котри не преставаю дуц.

На концу Служби Божей владикове пошвечели и обновену петровску церкву. Обряд пошвечаня окончени на уходзе до церкви пре барз подлу хвилю, а тиж так виостал и традиционални обход коло церкви.

Шицких владикох, священїкох и госцох привитал домашнї парох о. В. Магоч. Йому и шицким Петровчаньом було мило же на тот дзень,

у своїм штрעדку могли привитац штирох наших владикох и вельке число священїкох и госцох.

На концу одшпиване многолітствис, а по Архиерейскей Служби Божей шицки ше розишли гу богатим кирбайским столом. Не виостала ані дзецинска радосц, бо на Кирбай поприходзели и велї цукраре, бависка и рингишпили.

Обновена церква у Петровцох

о. Михал Режак

ОСІЄК

У Осієку свято Церкви (кірбай) святкують кожного року в останню неділю жовтня, на день Царя Христа. 31 жовтня в Осієку, в каплиці сестер Василянок було людно. Служба Божа розпочалася о 11 год. Крім о. Любомира Стурка, священника на цій парафії, святкову Службу служили : Владика кир Славомир Мікловш, декан Славонський о. Іван Барщевський, о. Ярослав Лещинин із Липовлян, директор Ісусівської класичної гімназії пан , о. Мато , священник Римо-католицької парафії у Осієку.

В неділю Христа Царя славлять Ісуса – Царя душ наших, Царя нашого розуму, Царя нашого серця. Ісус словом і ділом показав, що він є Цар, а Царство його – духовне і вічне. Святкуючи свято Царя Христа, вірники згадують про любов Ісуса, яка є основою людського життя, основою його виховання. Про розуміння духовного Царства, безмежну любов Царя Христа розповів вірникам та гостям у своїй проповіді.

Оксана Мартинюк

Владика кир Славомир Мікловш

Владика дава мирванє

ПІШКОРЕВЦІ

Греко-католицька церква у Пішкоровцях славить своє свято на день Святого Димитрія. Святий Димитрій був дияконом, який загинув мученицькою смертю в час Діоклетіанового переслідування християн в Дальмації. Цього року свято Церкви (кірбай) у Пішкоровцях відзначали 24 жовтня. Служба Божа розпочалася о 11 год. В цей день до Пішкоровців завітали священники із інших місць. Разом з о. Ігорем Сікорою, священником парафії у Пішкоровцях, Службу Божу служили: декан Славонський о. Іван Барщевський, о. Любомир Стурко із Осієка, о. Микола Ступяк із Каніжа. Парафіяни мали можливість послухати проповідь о. Івана Барщевського. А вірний помічник о. Ігора дяк Михайло , як завжди, також співав на Службі Божій.

В Україні св. мученик Димитрій утішається великим вшануванням. На честь св. Димитрія в Україні побудовано багато церков.

Оксана Мартинюк

Церква св. Димитрія у Пішкоровцях

Пред церкву у Осієку

ЖИВОТ ВИТКАНИ ЗОЗ МУЗИКУ

Бачика Янка Чордашового и його гармоніку мало хто не позна, але пожадали зме дакус глібше закукнуц до його, з музику витканого живота, у чим нам вон сам дзечне помогнул. Народзени є 1931. року у Петровцох. Од тих 73 – ох рокох грає 66 роки. Оцец му ше волал Єфрем, а мац Таня (народзена Папандриш). Кед ше побрала, неодлуга пошли до Торонта у Канади, але мац ше врацела дому та ше бачи Янко народзел у Петровцох, дзе и одроснул. Основну школу закончел у Петровцох, а вец пошол до гімназії до Руского Керестура. Оженел ше 1949. року зоз Макрену (народзена Тот (Богмекову)). Мали двою дзеци, сина Владимира, хтори пожил лем 48 годзини и дзивку Блаженку, хтора нешка зоз свою фамелию жиє у Бечу.

Бачи Янко свойо композиції записує до компютеру

21. 05. 1945. року бул чежко ранети од заосталей мини у леше. Рани му зарастали три роки. И теди мушел грац, а о тим нам бешедує: "Ище таки невилічени, ані сом ходзиц не мог, мушел сом пойсц грац до Адици, до Вуковару. Там сом лежал, а кед сом грал, Звоно Верешов и Янко Штефанчиков ме тримали на своїх рукох, а рани ми почали кирвавиц. Як такому инвалидови людзе ми барз кляпкали, а мне чурели слизи".

Под час Отечественей войны Чордашово жили у Загребе, але то не було єдине селене з Петровцох. На иницијативу проф. Маріяна Зубера, бачи Янко уписує у Вараждину музичну школу. Главни предмет кларинет, клавир як другорядови, а за гармоніку ше мушело плациц. Андя Макрена робела, та их обидвојо витримовала. Кед ше андя похорела пре влажни квартал врацаю ше до Петровцох. Бачи закончує музичну школу у Осеку. Пензию заробел як руководитель у дутяну у Петровцох.

О своїм живоце бачи Янко бешедує: "1947. року почал сом грац зоз старшима гудацми, Данил Кетелеш – гушля; Владо Дудаш Семанов – гушля II; Емил Иванчов – прима; Данил Тот Богмеков – басприм II; Михал Дудаш Семанов – контра; Михал Дорокази Говльов – бегеш. Познейше ше уключел и Силво Кетелеш з гармоніку. Я теди

грал кларинет. Другу младшу оркестру сом цалу оформел з младшим гудацми: I басприм Владо Медешов; II басприм Владо Папандришов; чело – Данил Папуга; контра Силво Тот; смикови бегеш Кирил Рац. То була перша руска оркестра хтора учела грац по нотох. Нешка у Петровцох зоз мну граю шлідујуци руски гудацци: Мирон Надь - басприм, Мирослав Дудаш –бугария, Силво Медешов – гитара, Мирослав Костелник – гитара; Звонко Рускай – бегеш и я на гармоніки".

Бачи Янко сотрудзовал зоз веліма людзми. Спомина наприклад учительку Виру и учителя Штефана Гудакових. Здогадує ше часох кед КУД "Яким Гарди" було барз моцне, кед вон грал, а дзивка Блаженка учела фоклор. Теди наступели и у Французкеј, Италиї и по южних местох Югославиї.

През свой богати живот виткани з музику бачи Янко достал велі припознаня, та и златну медалю од Йосипа Броза Тита. Но у войны шицки докази о тим препадли, як и велі други материяли хтори бачи позазберовал або викомпоновал. Бул волани жиц и робиц до веліх местох, але не сцел зохабиц свойо любени Петровци: "Бул сом поволани одселіц ше до Скопя, робиц до их дружтва. Добиваме роботу и жена и я, а тиж и квартал. До Београду тиж так. РТБ Београд ми понука же бим зоз своїма гудацми снимел плочу зоз штирома рускими писнями. То би тирвало штири тижні, а ми пре роботу не могли пойсц".

Бачи Янко барз горди на свою триначрочну унуку Елену хтора грає клавир. Барз є успишна на змаганьох, нігда не була ніжеј од трецого места. Уж грає як солистка на концертох у Бечу.

Сам о своїм живоце гутори: "Бул то красни час з музику. Красни

свадзби, були шицко у руским, шицко у свили, свадзбени звичаї, грало ше и скорей и по свадзби. Кед би були три свадзби, ишли бизме зоз едней на другу. Чежко буц добри гудак. Вельо треба учиц, вельо ше оддвойовац од своєї фамелії, часто ши вистати и невиспани. Грали зме по жими, дижджу, спали по автобусох и вше требало буц весели як кед би ми не

мали свою бриги. У яким ши ше нашол дружтве, так ши ше мал и справовац.

У шицких роботох мал стопроцентну потримовку своєї жени Макрени, хтора го вше розумела. Тераз Бачи и далей зазберуе стари руски писні, компонуе нови и рихта видац кніжку.

Послугали зме його нови композиції

На прадкох, початком 50-тих рокох

У Винковцох 1994. року

Изидор Яшинський
народився в Боснії, в с. Камениця, нині проживає в селі Неметін (біля Осієка), пише автобіографічні оповідання та вірші.

Изидор Яшинський

Україна

*Ой, летіли білі гуси
Та й понад водою,
Понад таку красну землю-
Батьківщину мою.*

*Україна завжди була
Найкраща у світі.
Україна – наша мати,
А ми – її діти.*

*Розійшлися твої діти
По чужому краю,
Розійшлися по всім світі,
А чого? Не знаю.*

*Україно, діти милі,
Нащо ж допускали,
Щоб пройдисвіти й байдаги
Вами керували?*

*Мені кажуть білі гуси,
Що ти була хвора,
Але вже ти нині краще,
А ніж було вчора.*

Любов

*Хто сказав, що любов минає,
Той ніколи любові не знав.
Хто сказав, що кохав й не кохає,
Той нікого в житті не кохав.*

*Як приходить кохання у серце,
Щастям виповнить кожну мить.
І тривожно, і боляче все це
Закарбує у слові “любить”.*

*Серце пульсом відіб’є жагучим,
Раз назавжди “оце є моє”.
Не розтратить, крізь роки
несучи,
Та не згасне, що вічністю є.*

*Любов! Усе цвіте,
Все в білим цвіті.
Любов є найкраща
У цілому світ.*

"Думки з Дунаю" число 6

Пише: Штефан Гудак

Шейсц кніжки котри видани под назву "Думки з Дунаю" од 1989. року по нешка представляю малу, але значну бібліотеку наукових роботох котри дефиную нашо духовне "я", наш філософійни приступ гу стварносци котру жиеме. У ніх сублимовани змисти рижних наукових дисциплінох релевантних за Руснаково ество котре би требало у себе ношиц як, повед бим, охронебни механізем котри би му помог затримац у себе гевто людске и гумане, а же би не страцел лебо не потупел национални и цивилизацийни досяги. Слово насампредз, о препознаваню рижних впливох котри ше спрам Руснака як націона, лебо як диференції єдного націона, даєдни тримаю же вон космос за себе, константно, помалючки, сцерпезліво запровадзую, же би вон, обняти зоз роботу и егзистенціальними проблемами не обачел, кадзи го маю намиру одвесц. Неорентованого человека легко унапрямиц у одредзеним напрямю, окреме кед ше напрям обдума и планує на длугши период. Кед споза нього стої одредзени авторитет, поведзме держава, церква, лебо даєдна друга значна інституція, вец воно достава на значеню, а окреме є ефикасне кед у питаню човекова егзистенція.

Мне од самого початку роботи як учителя, а работа з дзецми то вше була и работа з людзми, интересовали праве спомнути охронебни механізми нашого человека з котрим сом ше стретал у пракси. Було людзох з котрима сом не могол запровадзиц контакт, лебо кед же сом го з даєдними и запровадзел, вон бул нательо ліхи, же вишело медзи нами недоворіє и з єдного и з другого боку, повед бим, було присутне и свойофайтове неприязельство. Але, кед у одредзених хвильки пришла до питання моя егзистенція пре поцаги яки сом запровадзовал у интересу школи, места, цалосци, вец тоти вше

нахмурени, людзе, котри ледво поздравкали, людзе за котрих бим нігда не повед же станю на мой бок, у таких ситуаційох були на моєй страни перши и найтвардейши. Источасно, гевти котри були вше при руки, у таких, повед бим чежких хвилькох, оставали стримани. Тот парадокс сом длуги час ношел у себе як енигму котру було барз чежко ришиц з оглядом на факт же вони, после нормализації стану у вязи зо мну, знова завжали першобутне одношене. Нашо людзе як кед би мали осет вецей з котрим

препознаваю подлу намиру. Зоз подзривосцу провадза каждую акцію, каждый рух котри ше зяви и аж кед ше прешвеча же не у питаню зла намира поступно ше активизую. Мам на розуме напис Миколи Шанти, обявени у 6. кнжкы "Думки з Дунаю" о діялносци грекокатолицьких паноцох зоз Словацкей котри робя у наших грекокатолицьких парохійох. Шанта пише: "На адресу "Руского слова", (а Шанта директор тей нашей информативно-видавательної установи, заув. Ш. Г.) тих дньох сцигло интересантне писемко. У нім фотокопия статі о. Радована Андрейка, терашнього капелана ко-

цурского, обявена у часопису "Католицьки новини" од 16. фебруара 2003. року у Словацкей, у хторей нам млади свяценік, медзи иншим, винесол и своєю становиско же у Руским Керестуре, подобне як и у Селенчи, жию Словацки-католики. У коверти бул и демант того становиска хтори послал католицьким новином протопрезвитер ставрофор Йоаким Холошняй, наш епископски викар." (Подц. Ш. Г.) Оцови Радованови Андрейкови завадза нашо националне мено-Руснак, котре би вон дзечне пременел на Словак-католик. Пред тим, пише Микола Шанта, о. Йожеф Селин у интервью хтори направени зоз нім тиж винесол подобне становиско же Руснаци у Войводини словацка дияспора, цо значи же положени знак єднакосци медзи Словацками и Руснацками. Можебуц би подія не заслужела нашу увагу, бо то не перши, а не будзе ані остатні атак на нашо националне ество, (на тот завод преїг церкви), кед би не було гевтого демантия протопрезвитера ставрофора Йоакима Холошняя, терашнього грекокатолицького руского викара у держави, котра тей хвильки ноши назву Сербия и Чарна Гора. Слово о тим же пред вецей деценіями протопрезвитер ставрофор Йоаким Холошняй, не бул ані протопрезвитер ані ставрофор, а ані викар, але паноец у Миклошевцох. Вон мал, кельо ми познате, тиж так як и я у своїм месце службованя, искуство зоз твардоглавими рускими жителями, и верим же цошка од ніх научел. Кажда му чещц же, на тот завод, праве вон реаговал, так як реаговал.

Свой напис Микола закончує зоз шлідуюцима словами: "Тоти два вияви наших нових свяценікох зоз Словацкей порушую на роздумоване о вецей питаньох", а одвит Миколи Шанти о. Радованови Андрейкови находзи ше у наслове написа, котри глаши: "Руснак-национална, не вирска одредніца".

Дайте себе труду пречитац Шанту у "Думкох з Дунаю", пробовац похопиц цо го спопонукло же би свойо думки винес пред руску явност, пробуйме оформиц свойо становиско спрам проблематики яку вон пред нас поставел.

Не мам шансу нашироко розпращац о теми котру сом начал на самим початку, але вона вимага якиш конц. А вон би по моім глашел:

1. Понеже ше у 18. вику приселели зоз централней Европи на, лем цо ошлебодзени од Туркох, балкански простор, нашим предком треба подзековац же змогли моци витвориц материялни условия и затримац дух, яки очиглядно принесли и потайно зачували глібоко у себе у цеку вецейністих селідбох. Чом гварим "потайне"? Не треба забуц же Руснакови ише у 19. вику як кару за непослух, лебо преїгмирне власне думане давали 25 паліци. Патрим на поживкнуту слику мойого діда Илька Гудака. Бул нізши одо мне за петнац центиметри, значи мал коло 150 центиметри. Нешка таку висину маю хлапци од 12 роки. Задумайце кед такому човекови вдерели 25 паліци...А и 20. вик не бул вигоднейши за Руснацох. Миклошевчане би, вязане за то, мали цо повесц, а не прешли вельо лепше и други.

2. Кед ше указала перша нагода, нашо предки формовали асоциацию котра им оможлівела организовац робиц на плане розвою образования, култури и просвити. Як познате, 1919. року формоване РНПД "Просвита".

3. Нашо предки ше по конц тримали принципу "свойо любиц, а цудзе почитовац".

4. Наш швет познати по толеранциї. Порихтани є пребачиц и не вимсцовац ше, а то прикмета вельких людзох. Кед то констатуєм то не значи же нет винїмки.

5. Нашо предняки нас на власним прикладзе научели спатриц слабосци котри гамую дальши розвой. Як поединец, так и народ, кед є не у можлівосци свойо хиби спатриц, евидентовац и класификовац, нелем

же их не одклонї, але их ише и звекша.

Ми уж тераз маме достаточо писаного материялу о проблемоох з котрим ше стрета наш народ. Пред нами и нова кніжка " Думки з Дунаю" число 6 котра дава свой прилог, медзитим мам упечаток же ше у нас недостаточо чита, же ше, и попри евидентованих недостаткох и хибох у роботі, переходзи преїг нїх и роби далей по старим. Якш инертност и незаинтересованост запановала. Треба виучовац роботу наших предкох. Вони нїодного створели вельо. Кед ше глібше, повед бим, "загажи" до їх живота през вики, не мож ше одняц упечатку же ше вони справовали як рошліна котра ма у себе убудовани, лебо, могло би ше повесц, уродзени механїзм за винаходзене вигоднейших условияох за егзистенцию. Вони як и рошліна, кед им на едним месце егзистенция була загрожена, активовали тот механїзм, селели на друге - вигоднейше место. При тим, при рошліни вельку улогу ма корень и жем преїг котрих ше рушаю младніки у напряме вигоднейших условияох за егзистенцию. З початку ше отримую на першобутним кореню, а вец кед ше младнік розвїе, формує свойо самостойни органи, але у нїх вше остава як резерва убудовани спомнути механїзм, повед бим, за „не дай Боже“.

Мирон Жирош свойм сучасніком познати як новинар, а будучим генерациейом остане познати як етнобиограф южнославянских Руснацох, з окремену страцу пише о вязи човека и жеми. У його напису "жеми фундамент и постамент Руснакови" указана тота вяза Руснака и жеми.

Наш познати писатель Михал Ковач и його супруга Олена, котра позната як шпивачка у оперским хоре новосадскей опери и интєпретаторка руских и украинских народних писньох нашли ше трицетих рокох прешлого вику, виродзели штvero дзеци у цудзих хижох, жиючи у Маркушици, Бапскей-Новак, Антину, Руским Керестуре, Привиней Глави, Бикичу, Новим Садзе, були "голи як пушки", як би то повед наш швет, и

кед тот, теди югославянски простор, у едней хвильки дакус ограло слунечко та ше могло дакус од "устох отаргнуц", а було то чежко попри штверих дзецох и шесцерих устох, перше цо зробели купели себе фалаток жеми на Фрушкей Гори. Кед Ковач жем превед грунтовно на себе и свою супругу, пошли пешо на свой грунт и таки вистати пошедали на баєр. Олена ше озвала зоз питаньом:

- Тато, та то тераз нашо?

Михал Ковач, котри попри штверих дзецох не мог остац Михал, але бул лем "тато", одповед:

- Нашо мамко! – потвердзел Михал, прелїгнул кнедлу и почувствовал же му слиза овлажела шерцо. Панї Олена посцерала слизи и гварела:

- Конечно на свойм!

Хто цалого живота не мал газду котри осторожно провадзел кажди рух подквартельоша, тот не може похопиц чежину словох панї Олени Ковачовой.

Тоту правдиву приповедку сом виприповедал пре едну другу причину. Знам нажаль и приповедку о едному Миклошевчаньови котри у смутних часоох пошол на свой грунт у миклошевским хотаре же би на зною и креви свойх предкох ограл шерцо и набрал моци. Нажаль, вон на теї жеми не набрал моци, але згорел.

Поставя ше наисце сущне питанє на початку трецого милєниума котре глаши: „Чи Руснак ма свою жем и свой маєток и чи може шлебодно на ней жиц и умрец?“

Мирон Жирош интєктуалец. Вон написал томи материялох о Руснакови и жеми. Вон, можебуц, и найповоланши написац напис яки написал о Руснакови и жеми. Треба його роботу пречитац и пробовац самого себе одредзиц гу теї теми. Мне ше видзи же лем параст зна розлику медзи поняцами "жиц од жеми" и "егзистовац од роботи на жеми".

И так би ше могло шоровац преїг штераец темі, котри у остатнїх "Думкох з Дунаю" написали 22-оме авторе. Редакция написи подзелела по тематичних цалосцох:

1. Дружтво-державо-политика;
2. Историја и сучасност;

3. Култура и просвита;
4. Нашо познати и заслужни людзе;
5. Литературна творчосц;
6. Вира и церква;
7. Зоз України и дияспори;
8. Спорт;
9. Гладомор и
10. Ин мемориам

У остатней часци дате почитоване умартим визначним особом нашого культурного и вирского живота: академиком Олексом Мишановичом, велькому

приятельови руского и українского народу на южнославянским просторе, о. Димитрови Стефанюкови и о. Стефанови Питкови.

Кніжка ма 298 боки, богато є илюстрована. Векша хиба ей у тим же у змісту не назначени мена авторох. Добре, заш лем, же су назначени у кніжки, та читатель и попри тей хиби може дознац же хто стої споза написаного тексту, лем ше муши дакус потрудзиц, але дзепедни написи не подписани, цо

тиж препущене, та ше читательов труд лем з часци виплаци. Видаватель кніжки Союз Русинох и Українцох Републики Горватскей, главни и одвичательни редактор Гавриіл Такач, лекторе за руски язык Василь Мудри, а за українски Оксана Мартинюк. Друковане помогнул Совет за национални меншини Влади Републики Горватскей. Кніжка друкована у тисяч прикладнікох, а друковала ю друкарня Липовчевич д.о.о. Сотин - Вуковар.

Агнета Бучко:

"СТРИБЕРНИ МОТИЛЬ И ДРУГИ СКАЗКИ"

Насловни бок кніжки

Агнета Бучко о своєї кніжки на "Миклошевским лєту 2004"

Кніжка "Стриберни мотиль и други сказки"

Агнети Бучко ей перша кніжка наменена дзецом и чкода же є не обявена скорей, бо велї генерациї дзедох повирастали без тих сказкох, а зоз нїма би им дзединство було богатше. Анї єдно дзедко не може вироснуц без вичних сказкох як "Червена Шапочка и вовк", "Шнігочка и седем патульки", "Бридке каче"... та гоч му родичи купя компютер уж за перши родзени дзень. Агнета Бучко длуго ослуховала дзединства коло себе и прешвечела ше же дзеци вецей науча и лепше запаметаю поуки зоз сказкох як тоти каждодньово родительски лекції о красним справованю, почитованю и розуменю других и порихтаносци помогнуц каждому не чекаюци награду.

Мелания Римар

Зоз своего искусства автора емисийох на радио

за дзеци, та и искусства других на работи вихованя дзедох, Агнета Бучко як поетеса похопела же гу дзедом найпростейша драга през чаривносц котру лем приповедане сказкох може претвориц до правди. През сон котри правда найвекша теди кед ше нам о ней шніє. Тот лайтмотив провадзи дзешец сказки и одгукує през гласи дзвончка, блїщане гвиздох, дзедински ошмих, або плач, уж як ведзе дїя котра нас вше приведете гу истому концу – гу заключеню же доброта и любов на тим швецце найкрасши прикраски, же їх шветлосц швицацша и од гомбульох на крачунским древе, а найкрасша кед є у дзединских очох и ошмихах.

Ирина Гарди-Ковачевич

Гавриїл Костельник

Пише: Дюра Лікар

О Гавриїлови Костельникови медзи нашима Руснацами найвецей преучовали и писали доктор професор Янко Рамач хтори обробел и дал своєю заувги на Хроніку рускокерестурскей грекокатолицкей парохії и академик Юлиан Тамаш хтори у монографії Гавриїла Костельника вецей уваги пошвещел литературним твором на руским, горватским и українским язику як його филозофским твором и діялносци у обласци нормовня языка Руснацох у Югославії, а меней – його историографским твором, але наглашел: "Чежко вилучиц Костельниково роботи з подруча истории бо история филозофії и история поєдиних дисциплинох непрерывно присутни у його роботох." Прето и я за нешка будзем найвецей хасновац материяли Янка Рамача и Юлиана Тамаша.

За нас, попри того цо сце чули од предходнікох, барз значна и Хроніка рускокерестурскей грекокатолицкей парохії, бо то перше озбыльне и оригинальне діло пошвещене истории Руснацох у Руским Керестуре и ширше, у Бачки, Сриме и Славонії. Тот твор и нешка представя фундаменталне діло историографії Руснацох у Югославії, а його автор – Костельник заслужел же бизме го наволали "оцом историографії Руснацох у Югославії".

Хроніка ма 11 поглава, а у першим "Значене Керестура" Костельник такой на початку гутори тото цо Керестурци и нешка з гордосцу любя повесц

або голем чуц, же Керестуршицким Руснацом мац – шицким Руснацом глава. У тим поглавию вон дава одвити на найважнейше питане о националней припадносци и идентитету Руснацох у Югославії. Далей толкуе у чим специфичносц Руснацох Южней Угорскей – у Бачки, Сриме и Славонії – указуюци же и вони сами себе тримаю за Руснацох хтори ше розликую од других Руснацох, а и други народи, хтори добре познаю Руснацох на тих просторох, под меном Руснак и Руснаци розумя лем тих "наших" Руснацох, а не и других Русинох. Далей твердзи же тот специфични национални статус – "национални характер" – вони маю од давна, цитирам зоз Хроніки "одкеди нашо Руснаци жию у Бачкей, одцудзели ше вони од других Руснацох, у вельким руским народзе постали вони окремна грана. На новим своїм обиталищу, у нових приликох виробели себе нови характер, нови способ живота у обичайох, газдованю, у едлу, у облечиву. А и язык їх постал "їх власни", котри вецей нікому не припада, лем їм. Па так тото шицко нашло вираз и у чувству наших Руснацох" - закончени цитат.

Поровнуюци живот Руснацох у Бачки и Сриме з такволаней першей миграції, односно потомкох тих Руснацох хтори ше приселели до Бачки коло половки и у другей половки 18. столітя, и тих Русинох з Горніци ("Горнякох") и Русинох (Україноцох) з Галичини, хтори ше на територію Южней Угорскей – до Сриму и Славонії – присельовали у другей и трецей миграції, после скоро 100 роки, Костель-

ник указуе же медзи німа ест вельки розлики, и то не лем у язику, але и у способе живота, у привредзованю, у обшим уровню цивилизації, у одупераню односно подлегваню асимілації. Вон не лем же констатуе тоти розлики и указуе же Руснаци у Бачки и Сриме вше меней ценели "Русинох Галициянох", односно же тримали за себе же вони лепши од тих, але тото питане спатра и глібше. Гледа корень и причини такому становиску и справованю єдних, и пробуе одгаднуц цо у найвекшей мири спричинело "нізши статус" других. По його думаню основна причина же Руснаци у Бачки и Сриме (потомки тих цо ше до Бачки приселели у 18. столітию) лепше стоя у материялним, привредним и цивилизацийним поглядзе, од Русинох – Горнякох и Галициянох, хтори ше, як гуторене, до Сриму и Бачкей приселюю 100 роки познейше, у тим, же ше ту перши приселели и у чаше кед официјно почало организоване населене тих крайох; Насельовали ше ту под истима условиями як и други народи, здобули ту не лем условия за добре економске напредоване и могли ше розвивац як други народи, але окрем того здобули и "право зашеднуца". За розлику од ніх, Русини хтори ше ту познейше присельовали, присельовали ше меней организовано, не створели ту своєю центри, у хторих би жили у векшим чишле, не достали ту жем односно лепшу материялну базу за своєю економске напредоване, и по Костельникови праве у тим треба видзиц причини їх швидшей и масовнейшей асимілації ...Костельник припознава же ше Руснаци у

Керестуре гу тим Русином одношели не лем гребно, зневажуючи их, але аж и неприятельски, бо тих "Горякох" хтори еден час бивали у Керестуре и сцели ше ту затримац, Керестурци едноставно вигнали з валалу.

Костельник указовал же Руснаци у Бачки и Сриму на основу "права зпошеднуца" здобули твардейшу економску, друштвену и политичну основу же би ше легчеше и успишнейше могли зачувац од асимилациї, але заш лем тримал же основни и наймоцнейши фактор хтори найвещей допринесол же ше Руснаци у Бачки, Срме и Славонї цо успишнейше чували од националней препасци – їх грекокатолицка вира – та гвари (цитирам): Од националней препасци чувала наших Руснацох – оздаль найбаржей – наша вера. Кед би нашо Руснаци були православней вери (як наш народ гутори „рацкей вери”), то таке як сигурне, же би ше були до нєшка посербели; кед би

були, "лутеране" пре окаличних Словацох "лутеранох" могли ше легко пословачиц; кед би була римскокатолицкей вери, могли би ше "пошокчиц" – особито тота часц, цо у Срме. Вера у нашим народзе засимиловала ше з нацию, нация з веру: едно друге потримовало, помагало, и баш прето гистория националног живота наших Руснацох сходзи ше зоз историю їх виرويدного живота. – за-кончени цитат.

На концу будзем цитирац доктора професора Янка Рамача хтори як рецензент кнїжки "Хронїка Руснацох у Миклошевцох" медзи иншим гварел: Гавриїл Костельник у першим шоре основоположнїк литератури Руснацох у Южней Угорскей, але исто так и основоположнїк їх науки, т.е. вецей наукових обласцох. Зоз свою Хронїку Руского Керестура вон вдерел фундаменти историографскей науки Руснацох у Южней Угорскей, познейше Югославї, нєшка Руснацох у Сербїи и

Чарней Гори и Републики Горватскей. То перше озбильне наукове дїло пошвещене прешлосци Руснацох тедишней бачкерестурскей парохїи, односно у Керестуре як населеню, але автор часто през тоти два призми спатра прешлосц и идентитет шицких Руснацох у Южней Угорскей – закончени цитат.

У других дзешец поглавїох Костельник пише о шицких дружтвених конарох живота, о школи, церкви, привредзованю, газдованю, о паноцох, учительох, обичайох, моралу и подобне. Вельо би простору одвжало кед бим написал лем даскельо виреченя о каждим поглавю, прето, най би то не була реклама Рамачовой кнїжки, але може и буц. Кого интересуе прешлосц Руснацох у сликох Керестура пренайдзеце и слики Миклошевцох и Петровцох – у тих хвилькох Костельник думал на шицких Руснацох.

Гумореска

Наградни бависка

Же би цо успишнейше пласовали на тарговиско свойо продукти, домашнї и иножемни компаниї хасную рекламу и наградни бависка. О рекламних кампаньох на тот завод не будзем вельо бешедовац, повем лем тельо же су (пре)агресивни, цо маце нагоду каждодньово ше прешвечиц патраци ТВ, слушаюци радио и читаюци дньову и периодичну пресу.

Наградни бависка прицагую увагу або з атрактивними наградами (авта, путовая по швецѣ, ТВ...), або з їх численосцу. Наградни бависка не прицаговали ме покля авто и технїка у хижѣ були нови. Але, з роками ше шицко почало губиц, за нове нет пенєжи, а майстрове драги, та сом ришене видзел у наградних бавискох дзе шицкого того єст "як плеви".

И так, кед би фабрика юшки организовала наградне бависко, дома бизме пейц раз на дзень єдли куповну юшку, а празни мєщки посилали на назначену адресу. Кед ше зберали мєщки од кафи, исту бизме пили од вчасного рана до позней ноци. Тиж так було днї кед ше лем єдло чоколаду, бо у цеку було бависко фабрики чоколади. Кед требало шкатулки од пасти за зуби, чухали зме зуби (шицки у хижѣ) од рана до вечара. Вирезовали зме и купони з дньових и енигматских новинох и посилали преїг пошти, участвовали на рижних телефонских наградних бавискох.

Медзитим, шицки тотѣ числени авта, технїчни ствари и путованя доставали якиш други, мнє непознати людзе, а нє моя фамелия. Поправдзѣ поведзено, достали и ми два награди: червену шапку и жовту маїцу з видрукованими менами фабрикох котри их даровали!

Кед идзем по даякей роботѣ до варошу, обовязково облечем тоту "наградну" маїцу, а на главу кладзем червену шапку. А людзе указую на мнє и гваря:

"Палє, идзе гевтот щєшлївец!"

Яким Пушкаш

ЛИТЕРАТУРНО-РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА СОЮЗУ РУСИНОХ И УКРАЊИЦОХ РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЈ 1979 -1985 РОК.

„Младосц, щиросц, любов и ище вельи прекрасни чувства уляти до тих творох, котри зме вам, читачом, любителюм красного слова подаровали у нашим билтену. О нас, котри зме тото написали, не мушине ніч писац. Ми-то тоти красни слова котри плод нашей младосци. "Ми"-млади члени Литературно-рецитаторскеј секцији Союзу Русинох и Украјинох Републики Горватскеј, Вуковар.“

Так млади поетеси и поетове написали у єдним од штирох билтенох котри видали под час свойого дїствованя.

Велі читаче Новей Думки, поготов младши не чули за тоту секцију, котра робела даскельо роки. Оформена є вешені 1979. року, и тирвала по 1985. рок.

Перши члени и снователе були: Владимир Гирйовати з Миклошевцох, (тезз жие у Дьурдьове), Блаженка Дудашова з Вуковару, Наталка Дудашова з Петровцох, Агнетка Костелникова з Миклошевцох, (тезз жие у Осиеку), Михайло Ляхович зоз Сримскеј Митровици, (Канада), його шестра Надїя Ляховичова, (Канада), Таня Миклошова з Вуковару, (Осек), Яким Пушкаш з Петровцох, (Липовляни), Даниела Соколова з Осеку, Корчули и Любка Шикора зоз Петровцох. Секцију водзела Агнетка Костелникова. Познейше им ше приключели ище: Любомир Буїла зоз Осиеку, тезз жие у Коцуре, Дюрдїца Павлович зоз Петровцох, покойна Весна Папугова зоз Миклушевцох, Геленка Мудри, тиж зоз Миклушевцох, Любка Гаргайова зоз

Петровцох, тезз жие у Вуковаре и Владо Тимко зоз Осиеку, котри водзел тоту секцију коло пол рока скорей як престала з роботу.

Под час свойого иснованя, секција окрем штирох билтенох котри видавала, мала вельо наступи. Наступели у Миклошевцох, Петровцох, Осиеку, Вербаше у Бачкеј, Баня Луки у Босни и Херцеговини, як и на мемориялу Петра Ризнича - Дядї у Руским Керестуре.

Члени секцији организовали вецей вечари поезији у Миклошевцох, Петровцох и Осиеку. На тих вечарох госци були и нашо познати поетове и списателе як Гелена Скубанова, Наталка Дудашова, Любка Рагайова, Агнета Бучкова, Штефан Гудак, покойни Владимир Гарянски и Юлин Надь и велі други.

У каждим билтену, окрем творох членох секцији, бул представени по єден наш познати списатель. Так ше на тих бокох нашли Гавриїл Костельник, Михал Ковач, Леся Українка и Тарас Шевченко.

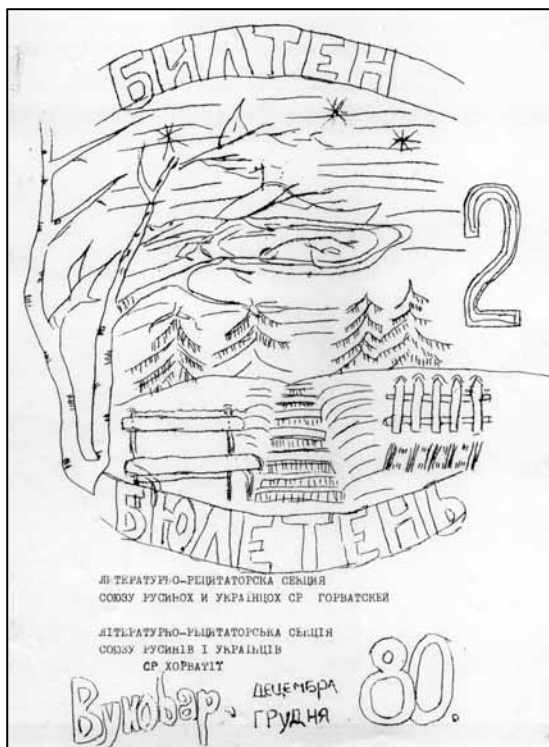
Дакус пре слабу зацикавеносц и занедзбаносц тедишних одвичательних людзох у Союзу Русинох и Украјинох Републики Горватскеј и редакцији Новей Думки, але ище вецей пре особну егзистенцију членох, котри не були вецей таки млади, и почали одходзиц до удалених местох пре студиї, роботу, малженство и подобне, тота секција ше почала гашиц. Вона дефинитивно престала зоз роботу вешені 1985. року.

И тезз постої иницијатива же би ше у Горватскеј знова оформела подобна секција, або дружтво, але по нешка то не було удагнє. Верим же убудуце будзе. На концу не можем, а не здогаднуц ше словох Др. Гавриїла Костельника, зачатніка нашей уметницкеј литератури вигварених скорей вецей як 80 роки, ище тельо актуелни, и то пре язык котри ше вше меней хаснує и пре нашо виданя, котри ше вше меней читаю.

**Нацо народ цо през шерца,
цо през мена, през языка,
цо през кнїжки, през науки....**

Вибрани тексти зоз штирох билтенох котри Литературно-рецитаторска секција Союзу Русинох и Украјинох Републики Горватскеј видавала под час свойого иснованя. Вони можебуц не маю даяку уметницку вредносц, бо то углавном були початково литературни крочаї членох секцији, але єст и цикавих.

Владо Тимко

Други од од штири Билтени хтори видавала "Секција"

<p>Надія Ляхович</p> <p>Видчуження</p> <p>Бездоріжжям життя блукають самі, ховаючись терплять, в тінях довжелезні складають дні, мов у сні ... В ароматі пиття і диму питаються: де зникло щастя?</p> <p>Подаруймо їм клаптик сонця, Збудімо загучим променем, Подаймо їм кусень любові - хто скільки може й має.</p> <p>Видгилім їм кусок блакитнього неба, нехай збудяться. Що не кусок хліба для жебрака. Це людям – люди!</p>	<p>Даниєла Сокол</p> <p>Прецо</p> <p>Прецо кед останеме сами мадзи штирома мурами жадно, неганьблїво маме гевтого цо кус скорей завар за собу дзвери и гевтого чому не даваме увагу. Прецо кед останеме сами медзи штирома мурами роздумуеме иншак о живоце, видзиме себе и других не тельо добрих. Прецо и дзе сцекаме. Стриберна драга за шмелих. За котри висини ше рихтаме бею кридлох и падобранцох. Прецо, зоз чого, од кого кед останеме сами медзи штирома мурами гледаме виход ...</p>	<p>Любомир Буїла</p> <p>х х х</p> <p>Обрациц ключ на дзверох згнітей души у катакомбох твардого каменя з ногу на гнізду гада и жимним шлїдом по целу до чорта сам и з другима загоїц рану од зуба треба.</p>
<p>Любица Гаргай</p> <p>х х х</p> <p>У очох жирячка скочела. Огньови погляд бовчи, бовчи. Шерцо ше роздзера, боль дрила камень терха ше обрацела. Як загашиц жирячку? Як скриц погляд? Надія блука.</p>	<p>Блаженка Дудаш</p> <p>х х х</p> <p>Циганіш ... Не придзеш вецей, ніч ми не повеш, одблукаш и готове. Забудзем твойо белави очи, попатрунок од слунка и шмих цо любим. Циганіш ... Не будзеш ми писац, не наволаш ме, не будзеш ме цешиц, лем – пойдзеш. Не хиба ...</p>	<p>Дюрдіца Павлович</p> <p>Крочаї</p> <p>Крочаї, крочаї и здогадованє. Мале квице котре спрело и гавран у цмоти. Осаменосц и боль. А вец плач. Смутни очи, погляд до далекосци и вец цигосц. Запах ненайдзеного щесца и крочаї, крочаї ...</p>

Агнетка Костелник

х х х

Заренко лета
счисла сом до гарсци
же би не одпирхло нігда.
Заря ешені
приноши одход,
умеране,
празніну.
Жовте – шиве
- мраморно жимне.
У шерцу, огонь слунка
и трепецене любви
застановени у
початку ешені.
Можебуц лем
смуток у оку
и дзепоедна ранц
на задуманим чоле
укажу
же заш лем
една часц мне
пошла
зоз
Тобу.

Надія Ляхович

Пришов кинець

Дивлюся в твої очі!
Здається мені що воне не
твої!
Дивлюся, не знаю
що час не спинится,
бо в обличю твоім
стоїт хтодь інший!
Я знаю:
ніколи більши не будеш
на мене усьміхатися,
в мої брунатні очі девитися,
руку рукою стискати ...
девлюся на тебе
й здається мені
що це більши не ТИ !

Владимир Гирйовати

х х х

На прагу
моего живота,
у хижі
моїх думкох
стоїш лем
ти ...

х х х

Виходзи боль
зоз цела
моего ...
траци ше
помали дзешка
на мурискох
едней
твердині,
а там знова
нестава моц ...

Владо Тимко

Червена ружа

Подаровал сом ци
червену ружу.
Не знал сом,
же зоз ню оквициш
тоти бляди слова,
котри сом уж забул.

Весна Папуга

Пошол ши

Док гайзибан одходзел
я ше шмеяла,
чувствовала сом
же зоз собу одноши
мой немир.

Заря и сон

-Я слункова заря,
а ти?
-Я сон
У куцику младосци.
Ошвиц ме, зарйо,
же бим не була
сама
зоз своїма
шеснац роками.

Гелена Мудри

х х х

Кед ме дараз стретнеш
здогаді ше же и я була
дараз твоя,
здогадні ше же и я
любела твоей белави очі
гласкала твоей кандрасти
власи.
Здогадні ме ше голем
дараз
бо я була лем кус твоя,
але у мне ище цошка жие:
а то любов и моя и твоя.

Ми вже 10 років у Канаді...

Канадське Об'єднання Українців з Колишньої Югославії відзначило 10-ліття прибуття другої хвилі українців з кол. Югославії до Канади

Минуло вже 10 років відколи перші українські біженці з колишньої Югославії почали прибувати до Канади. Прямували вони переважно до Алберти, але значна кількісь опинилася і в Онтаріо Торонті, Гамільтоні та Гуелфі. Канадське Об'єднання Українців Колишньої Югославії, з осідком в Торонті, вирішило в урочистий спосіб відзначити цей скромний ювілей. 22 листопада 2003 року в Торонті відбувся святочний бенкет та забава, з участю багатьох гостей.

Почесними гостями вечора були о. Михайло Планчак з Едмонтону. Річард Колач, колишній офіцер канадської армії, який служив миротворцем в Боснії і Хорватії, Євген Дувалко, від Канадсько-Української Іміграційної Служби, представники Централі Суспільної Служби Українців Канади з головою п. Боженою Іванусів. Привіт від Конгресу Українців Канади, відділ Торонто, приніс заступник голови КУК Торонто пан Богдан Миндюк.

До присутніх найперше звернувся голова КОУКЮ дякон Михайло Ляхович. У своїй промові він щиро подякував усім тим, які в силу своїх можливостей помагали нвоприбулим імігрантам, так як Іміграційній Службі, Суспільній Службі, Конгресу Українців

Канади. Особливу подяку він висловив першій хвилі імігрантів з Югославії, які до Канади прибули в далекі 50ті роки. Для них прозвучало грімке „Многая літа“.

До присутніх потім звернулися Богдан Миндюк з перед КУКу, Євген Дувалко з-перед Канадсько-Української Іміграційної Служби, Річард Колач, та о. Михайло Планчак.

Євген Дувалко підкрислив, що був вражений фактомч що українці, які приходили з кол. Югославії одні другим помагали, а Іміграційна Служба тут являлася тільки посередником. Він закінчив свою промову висловом: „Дякуємо, що ви прийшли.“

О. Михайло Планчак наголосив на потребі зберігати свою тотожність, не забувати те, що нам передали наші діди, які до Боснії прибули з іконою Пресвятої Богородиці.

Опісля голова КОУКЮ дякон Михайло Ляхович і заступник голови інженер Петро Гемон вручили подячні грамоти Централі Суспільної Служби Українців Канади на руки голові Божені Іванусів, КанадськоУкраїнській Іміграційній Службі, на руки Євгена Дувалка та Річардові

Колачу.

У мистецькій частині програми присутні мали нагоду привітати актора Петра Гринчишина, який виконав роль діда Панаса Бездольного. Він у дотепний спосіб прочитав листа від діда Панаса, а до речі від Павла Головчука, нашого відомого поета і гумориста з Дев'ятини, який тепер

проживає в Мюнхені. Опісля виступив чоловічий октет у виконанні якого пролунало аж три пісні. Вони були нагороджені бурхливими оплесками.

Вечір закінчився гучною забавою,

яку супроводжував оркестр „Байда“. Програму дуже вміло вела Надія Ляхович.

Наступного дня, в неділю 23 листопада о 12 годині дня в церкві Святої Покрови у Бурлінгтоні відбулася Благодарна Служба Божа у співслужінні о. Михайла Планчака, о. пароха Зенона Вальницького та о. дякона Михайла Ляховича. Після Служби Божої відспівано Панахиду по душах жертв Голодомору 1932-3 років та всіх тих українців, які стали жертвами громадянської війни у кол. Югославії.

Після Богослужін'я у парафіяльній залі відбулася зустріч з о. Михайлом Планчаком з кавою та солодощами.

Святкування 10-ої річниці прибуття другої хвилі українців з кол. Югославії до Канади відбулося гідно і на високому рівні. Ми гідно себе зарепрезентували і показали, що ми спроможні стати рівноправними членами ширшої української громади і канадського суспільства.

Взято з Інтернет сторінки КОУКЮ

Частина учасників зустрічі

НАЩИВЕЛИ ЗМЕ МАЛИХ МЕДВЕДЗИКОХ У КУТЕРЕВУ

Пише: Агнетка Балатинац

Врацајући ше зоз рочного Одпочивку зоз Задру, надумали зме нащивиц место Кутерево.

Там ше находзи простор дзе ше стараю о младих медведзикох котри остали без мацери, а не досц су одроснути же би ше могли старац сами за себе. Людзе их пренаходза у леше и приноша ту. О нїх ше стараю людзе зоз валалу, даскельме ентузијастични и людзе котри даю својо прилоги за отримоване того прибежища.

Кед ми були там, було их штvero. Же бисце сцигли до Кутерева мушице добре преучиц карту. Зоз Задру зме рушели у напряме Госпичу, а потим у напряме Оточцу. Драгом зме видзели прекрасну природу и велїх вредних роботнікох котри будую автодрагу. Од Оточцу зме мушели добре мерковац бо зме зишли на локалну драгу за Красно, а ту и там зме ше питали людзом кадзи треба исц. Перше место после Оточцу на котре зме наишли, мали идилични горски валалчок котри ше вола Швица. Тераз зме уж у Лики, гори високи, драги узки, леси на шицки боки. До нащиви зме ишли роботни дзень та зме не стретли вельо людзох у месце але зме стретали авта зоз странским табличками, а ані наш авто не бул єдини зоз Славонїи. У Швици зме замерковали єден ресторан дзе зме плановали полудньовац док ше будземе врацац. Ма красну терасу, квеца але... Далей зме мушели провадзиц драгоказ на котрим писало „уточиште“ (так ше по горватски вола простор дзе удомели медведзикох) бо иншаки драгоказ не постої. Написане з руку але досц часто, та ше добре може провадзиц. Дзень бул прекрасни, слунковити, аж покус горуци, але кед зме од Швици вожели по драги за Кутерево, станули зме оддихнуц, вишли з авта опатриц природу а вонка, жимно – не мож буц у кратких рукавох. Швидко зме вошли назад до авта и предлужели путоване. Тераз уж нїгдзе не було драгокази, хижи, нїгдзе живеј души – сами леси. Подумали зме себе чи не стретнеме лесово животинї скорей шора! Не остало нам нїч лем

провадзиц єдину драгу котра исновала. Пришли зме на єдну чисцину одкадз водза два драги – єдна до „прибежища“ а друга до церкви „Матки Божей од Красно“ – спаднул нам камен зоз шерца бо зме уж думали же зме заблукали. По тераз зме ше непрерывно „пендрали“ по калдерми, а тераз зме ше почали спушчовац. Не вожели зме длуго, а пред нами ше указал мали валалчок типови за горски краї. Хижи провадза

бреги та су и збудовани дзе було места, але заш су недалеско єдна од другей, а ту и церква. Рушели зме гу церкви а вец за драгоказом. Асфалтней драги вецей не було, думали зме, конец валалу але драгоказ нас упуцовал далей. Драга– звичайни дильов, ту и там стирчи даєден камен, але хижи ише видно. Застановели зме ше пред єдну и заволали газду. Длуго ше нїхто не являл, а вец, дзешка споза хижи вишол чловек стреднїх рокох, не барз дружелюбиви, та зме ше му лем опитали дзе тоти медведзики и чи шмеме охабиц авто пред його хижу. Коло сто метери напредок – гуторел нам и дал дошлебодзене же бизме охабели авто. Не затримовали зме го – задзековали зме ше и предлужели далей пешо. Драга ше спушовала до котліни и, насправди, – пред нами ше зявела хижа, а ише нїжеј вельки оградзени простор. Прибежище за медведзикох змесцене на окраїску нациналного парку Сиверни Велебит, медзи двома високима горами – з єдного боку Били верх (Bijeli Vrh) надморскеј висини 1492 метери а з другою Чарни верх (Crni Vrh) надморскеј висини 1077 метери.

Кутерево задумане як еко-етно валал зоз оградзеним простором за малих медведзикох котрих би ше научело знаходзиц у природи, а кед би то звладали, пушчело би ше их до природного стредку. Вони тип доганового медведза (smeđi medved) котри по закону защищени од лову и забиваня але...

Звичайно су ноцни ловаре и през дзень дриму, але ми мали щесца же ише були будни кед зме пришли. Дочекала нас єдна паночка зоз Загребу котра по своєј вияви ту волонтира цале лето.

Одвела нас на простор котри оградзени з дротом и по випатрунку здабе на природне окружене у яким би медведзики росли кед би остали зоз свою мацеру. Кармя их на тот способ же им на рижних местох охабяю едзене котре вони пренахпдза по нюху, як би го пренаходзели и у природи. Гварела нам же ше не

дружа з людзми и не реагую на непознати гласи, але ми превельки залюбеніки до медведзох же бизме их не пробовали доволац бліжей. Так сом ше спушчала гу простору дзе перебували двойо младши – Люба Лика и Здрава Гора. Їх терашні дом з едней часци природна котліна, а з другей дакус доробене – так маю свою дзиру за жиму и одпочивок, еден вельки гордов дзе ше можу дакус ошвижиц, а ту зме и нашли Здраву Гору лебо Здравка, як го вони волаю. Пробовала сом го доволац – валял ше у гордове, плюскал воду под предні ноги як кед би себе умивал пазухи. Шалели зме ше же не сце присц пред нащивительох покля ше не окупа! Потим вишол з гордова и помали рушел гу мне.

Оградзени су з високим дротом котри з нукашнього боку ище змоцнети з дротами котри поставени попрейга и до ніх пущена слаба струя. То прето же би ше медведзики не пендрали по дроту, вишли вонка и направели чкodu людзом у валале, а и прето же би мали свой мир од нащивительох котри би ше жадали бавиц з німа, як цо то и я жадала. У правилу, не нападаю людзох и боя ше од ніх, але тоти научени на присуство людзох и прето им ше чежко прилагодзиц за самостойне преживйоване.

Ходзел помали, застановйовал ше, патрел на мене а я му приповедала, водала го же би пришол бліжей, напросцела сом руку през шицки тоти дроти жадаючи му дац до знаня же му я приятель и же ше одо мне не треба бац. У едней хвильки, кед уж пришол цалком блізка и понюхал ми руку, подумала сом – цо кед ми ю одкуши, а то права рука? Но мала сом довирия же ше то не случи. Вон ходзел коло дроту и даскельо раз дрилел камень на дрот у котрим струя – вше пукло и вон вше одмаховал з главу. Мне уж рука вистала та сом ю вицагла вонка.

Вец пришла и Люба Лика та ше вони двойо дакус бавели. Потим вона пошла, а вон заш остал з нами. Знова сом предрилела руку през дрот, вон випросцел

лабу, але зме ше не могли достац. Знова дрилел камень на дрот зоз струю, заш запрашало, одмахнул з главу, я пробовала дриліц руку ище баржей нука же бизме ше поруковали але рука ми дотхла дрот зоз струю, барз незгодне дожице, йойкла сом, а Здравко сцекол. Станул дакус далей и лем одмаховал з главу. Познейше сом

роздумовала – дас штирираз – пейцраз дрилел камень на дрот, указовал ми же там струя, а я не слухала! Ище дакус зме пошедзели, уживали у прекрасней природи, поздравели ше зоз шицкими медведзиками и помали рушели гу хижи понад прибежища. Там зме купели даскельо сувенири и охабели

им кусур же би могли купиц едзене за медведзикох бо ми зоз собу не принесли ніч. Приход од сувенирох тиж идзе за медведзикох.

Кед же бисце их сцели нащивиц мушиме вам надпомнуц же медведзики шпя жимски сон од новембра та до яри и теди их ше не може видзиц. Найлепши час за нащиву влесе и вешені, а добре присц коло 8 годзин рано бо познейше ше може случиц же шпя. Кед плануеце остац дакус длужей, препоручуеме вам же бисце зоз собу вжали води, бо у котліни, противно од места дзе ше ми застановели у леше, страшне горуцо.

У месце не було ніч дзе би ше могло попиц сок лебо кафу та зме рушели назад до Швици, там дзе зме замерковали ресторан. Интересантне же драгоказ зоз Кутерева указуе кадзи треба исц за Минхен – Немецка, але не и за Загреб. Вироятно прето же ше Баварци уключели до того проекту, а основни средства за ушорйоване прибежища донирала Загребацка банка.

Инакш ше шицко отримуе з прилогоми котри людзе дарую и зоз пожертвовносцу валалу и волонтерох.

Но так, ми „прицисли гас” кельо ше може на такей узкей драги и „дрингом” до Швици, до ресторану бо зме уж були и гладни и смиядни. Кед ми там а воно – замкнуте. Не пише роботни час, квеце прекрасне, карсцелі на тераси,

але нігде нікого. Пробовали зме дуркац, кричац...ніч. Було уж коло поладня, слунко припекло, а ми розчаровани мушели предлужиц далей. Прето вам препоручуеме, не рахуйце на ресторани, осигурайце ше як кед би шицко було позаверане, а кед даяким концом будзе отворене – щесце ваше. Знова зме рушели у напряме Оточцу, а вец на першим драгоказу за Загреб, та дому.

У ПЕТРОВЦОХ ОТРИМАНИ МЕДЗИНАРОДНИ ТУРНИРИ У ФОДБАЛУ И ПИКАДУ

КЕРЕСТУРЦОМ И КОЦУРЦОМ ПЕРШИ МЕСТА

Тогорочни остатні юлийски и перши августовки дзень доста-но окремене место у историй петровского спорта. Отримовани перши медзинародни турнири у богатей спортскей прешлосци валала. У тих двох дньох одбавени фодбалски, а внедзелю бул и турнир у пикаду, хтори отримани у рамикох XIII Спортских бавискох Яши Бакова. По оценох учаснікох и госцох, пре организацию, квалитет указаного бависка и вкупну атмосферу хтора пановала на и коло спортских теренох, було то швето спорту и як таке остане велім у тирвацей, присмней памятки.

Турнир отворел Никола Шафер, жупан вуковарско-сримски, хтори бул и його покровитель. Визначел же национални меншини требаю буц мости повязованя медзи державами, а граніци не шму буц препреченя за витворйоване лебо обновиоване сотрудніцтва чому найлепши доказ було и тото стретнуце спортистох з руских местох з обидвох бокох Дуная.

До Петровцох з тей нагоди и з таку намиру з Бачкей пришли керестурски Русин и коцурска Искра дзе их чекали домашні Петровци и миклошевски Русин, а на пикадо пришли Новосадяне, Кулянци и Суботичане. Ніяк не треба забуц ані Евгена Югаса, легендарного бачика Йоцу Томашика, хтори и у своїм 72. року пришол до своїх Петровцох, так повесц прибегнул зоз Тузли, дзе жиє уж 5 децениї, буц председатель комисії за вибор найлепших поединцох на

турнире. Указану му чесц подзекотно врацел и перши председатель “Гвизди” Василь Костелник, боровски Петровчань, зоз виводзеньом початного бица на финалним змаганю.

На поволанку организаторох одволали ше и Петар Млинарич, соборски заступнік, Рафаїл Русковски, секретар за информоване Вивершней ради АП Войводини, Андрия Ягрич, доначальнік општини Богдановци и вецей особи зоз локального явного и спортского живота.

Не забути ані покойни члени и прихильніки петровских червено-билиях фарбох. За нїх шицких пред початком турнира коло Меморияльного крижа на греко-католицким теметове положени венци и дана им длужна почесц. Нажаль, медзи нїма и шейсцме бавяче хтори були у екипи цо 1984. року першираз вошла до тедишней Лиги ФСО Вуковар (Подсоюз). Здогадли ше их организаторе и на засідніцкей вечери кед им, найбліжшим, як и членом управи з того часу, подзелени припознаня за доприношене у роботы у клубе.

А бавячом з тей генерациї цо су у Петровцох оможлівене вибегнуц ище раз у дресу наймильших фарбох, одбавиц уводни 10 минути на змаганю за треце место против Миклошевчаньох и колективно ше одпитац од числених патрацох хтори их при виходзеню зоз терену випровадзели зоз щирим кляпканьом.

Бавели и дзивчата, домашні и з Иванкова, ревиялно и атрактивно. Победзели гостински зоз 5 : 3.

При хлопох найуспишнейши були бавяче Русина з Руского Керестура. Всоботу у полуфиналу победзели миклошевских именикох зоз 4:1, а внедзелю дали гол вецей од Коцурцох, було 3: 2, хтори за тельо були успишнейши од домашніх у першим змаганю законченим зоз 5: 4 за “Искру”. У сримским дербию Петровчане победзели зоз 2:0, та освоели треце, а Миклошевчане штварте место.

За найлепшого бавяча на турниру преглашени капитен побидніцкогo тиму Златко Саянкович чий собавяч Владимир Валент дал найвецей голи, три, а Крешимир Искрич, гоч бранел за остатньоопласовану екипу, найвецей ше указал медзи голманами.

На турниру у пикаду хтори отримани у карчми “Монсена” участвовали 8 пари подзелени до двох групох дзе бавел кажди з каждим. На концу найуспишнейши бул пар Карагача – Херинг зоз Коцура хтори победзел домашню першу поставу Фетахи –Грбич.

Конечни пласман : 1. Искра (Коцур); 2. Петровци I ; 3. Русин (Миклошевци) ; 4. Дружтво Руснацох (Суботица) ; 5.-6. Русин (Р. Керестур) и Петровци II ; 7 – 8. Пап-инг (Нови Сад) и РКУД Др Г. Костельник (Кула).

3. Ерделі

Петровски фодбалски турнир у сликох

